

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

Ş. Məmmədov

Bu ilki Ramazan bayramı Azərbaycanın bütün suveren ərazisində keçirilməsi ilə əlamətdardır

**İlham Əliyev: Bu mübarək bayram xeyirxahlığın,
şəfqət və mərhəmət duyğularının təntənəsinə
çevrilərək cəmiyyətimizdə birliyi və həmrəyliyi
daha da gücləndirəcək!**

Bax səh. 2

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərəfəsidir
Qazet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

09 aprel
2024-cü il,
çərşənbə axşamı
№ 062 (6648)
Qiyməti
60 qəpik

Böyük gələcəyə hədəflənmiş Türk birliyi

Bax səh. 6

Azərbaycan - ŞKTR: Münasibətlərdə yeni dönəm

Bax səh. 6

5 aprelin "hərbi gizlinləri" ...

Aprelin 5-də Brüsseldə baş tutan üçtərəfli görüşdə Ermənistan ilə ABŞ-Aİ cütlüyü arasında hərbi əməkdaşlığa və ya işbirliyinə yönəlik müzakirələrin aparılması istisna edilmir. Düzdür, görüşlə bağlı yayılan xəbərlərdə konkret hərbi istiqamətli predmetlər yer almısa da, bəzi nüanslardan aydın olur ki, tərəflər arasında bəzi gizli sövdələşmələr aktual ola bilər. Hətta Qərbin nüfuzlu "Politiko" nəşri də yazıb ki, Brüssel görüşü ərəfəsində Ermənistan Aİ və ABŞ-a Azərbaycanın silahlanmasına dair "sənədlər" təqdim edib. Bu fakt bir daha göstərir ki, Brüssel görüşünün təşkilatçıları inkar etsə də, 5 aprel görüşündə hərbi komponentlər mövcuddur.

İqtisadi balans Qərbin əleyhinədir...

Görüşün möhür pərdə arxasında, ikinci planında hərbi müzakirələrin edilməsini isbat edən ən əsas fakt ortadakı vizual görüntüdür - Aİ və ABŞ israrla Ermənistanla iqtisadi əlaqələri gücləndirmək və ya "mübadilə" məsələlərini önə çəkməyə çalışır. Amma ortada real...

Bax səh. 4

Bakı-Tbilisi-Qars marşrutunda asan gömrük rejimi tətbiq ediləcək

Bax səh. 3

Saxtakarlığın növbəti nümunəsi...

Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda sülhün bərqərar olması naminə müəyyən beynəlxalq təşəbbüsləri dəstəkləyir. Lakin bu təşəbbüslər birtərəfli olmamalı, beynəlxalq hüquq normalarına və ədalət prinsiplərinə əsaslanmalıdır. Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşdırılması prosesində vasitəçilik edən beynəlxalq aktorlardan biri də Avropa İttifaqıdır. Belə ki, İkinci Qarabağ müharibəsi bitdikdən sonra Cənubi Qafqazda sülhün təmin olunması üçün Avropa İttifaqı müəyyən təşəbbüslərlə çıxış etdi. Təşkilatın prezidenti Şarl Mişelin vasitəçiliyi ilə 2021-ci ilin dekabr ayında Brüsseldə Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin ilk görüşü keçirildi. Bundan sonra, Brüssel formatı çərçivəsində liderlərin bir neçə görüşü baş tutub. Lakin ötən ilin sentyabr ayında ordumuzun Qarabağda həyata keçirdiyi lokal antiterror tədbirlərindən sonra Avropa İttifaqının mövqeyində ədalətsiz yanaşma özünü göstərdi. Halbuki antiterror tədbirləri nəticəsində dövlət suverenliyimizin tam bərpa olunması, ümumilikdə, regionda təhlükəsizliyin möhkəmlənməsi və sülhə nail olunması üçün imkanlar...

Bax səh. 4

Aİ İrəvanda sınaq keçirir

Müasir global münasibətlər sistemində gedən proseslər mühüm və maraqlı tendensiyaları ortaya çıxır. Xüsusilə, son illərdə "Dünya adası" adlandırılan Avrasiyaya nəzarət uğrunda qəti mübarizənin kəskin şəkli alması, yeni - köhnə güc mərkəzlərinin təmərküzləşmə uğrunda mübarizəsi beynəlxalq aləmin maraqlı dizaynını formalaşdırıb. Qeyd edək ki, bu prosesdə də xəyalı iki qanada bölünmüş dünya güc proyeksiyası (qırmızı və göy qanad) ənənəvi tərəfləşməni özündə əks etdirir. Bu mübarizədə Avropa İttifaqı da daxil olmaqla daxili aktorlarla yanaşı, Avrasiyadan kənarında yerləşən ABŞ da fəal iştirak etmək üçün səfərbər olub. Nəzərə alsaq ki, Yer kürəsinin iqtisadi-siyasi mərkəzi kimi çıxış edən Avrasiyadakı nüfuz savaşı həm də bütün dünyaya nəzarət imkanı yaradır, qarşıdurmaların fərqli stansiyalar üzərində lokal gedişi təəccüblü görülməməlidir - bu mübarizənin...

Bax səh. 6

Rüsumlar yüksək olsa da...

2023-cü ildə Azərbaycanın idxalının həcmi 17,2 milyard dollar təşkil edib ki, idxalın 2,8 milyard dolları nəqliyyat vasitələri və onların hissələri olub. Nəqliyyat vasitələrinin strukturunda isə avtomobillərinin idxal dəyəri 1,7 milyard dollar təşkil edib. Say baxımından ötən il idxal olunmuş avtomobillərin sayı 96 minə yaxın olub. Bu, 2022-ci illə müqayisədə 59 % artım deməkdir. Maşın idxalının strukturunda minik avtomobillərinin və motorlu nəqliyyat vasitələrinin dəyəri 1,5 milyard dollar təşkil edib ki, bu da say baxımından 88 min avtomobil deməkdir. Ötən il ölkəmizə 3200-ə yaxın elektroavtomobil idxal olunub ki, bu da dəyər ifadəsi ilə 125 milyon dollar deməkdir. Hibrid avtomobil idxalı 14200 olmaqla 386 milyon dollara bərabər olub. Bütün bu rəqəmlər avtomobil idxalında həm maşınların gömrük dəyərinin artımının, həm də say etibarilə çoxalmasından xəbər verir.

Statistik rəqəmlər təsdiqləyir ki, Azərbaycan da bir avtomobilə düşən orta idxal xərci digər region ölkələri ilə müqayisədə 2-2,5 dəfə yüksəkdir. 2023-cü ildə ölkəmizə gətirilən 1 ədəd nəqliyyat vasitəsinin orta idxal qiyməti təxminən 17 min dollar və ya 29-30 min manat təşkil edir. 2022-ci ildə bu rəqəm 13,4 min dollar, yəni 22-23 min manat olmuşdu. Beləliklə...

Bax səh. 5

Ən kiçik ölkədə ən böyük səfirlik

Uzun illər Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlayan, regionda təhlükəsizliyin təminatına təhdid formalaşdıran Ermənistanla nə ABŞ, nə Aİ tərəfindən təzyiq olmayıb, əksinə buna göz yumulub. İllərlə Azərbaycan ilə Ermənistan arasında problemin həllində "vasitəçi" rol oynamalı olan ATƏT-in Minsk qrupunun hərəkətsizliyi də bunun bariz sübutu idi - illər boyu yalnız turistik səfərləri ilə yadda qalan, vasitəçi olsa belə, Ermənistanın maraqlarının açıq müdafiəçisinə çevrilən, hətta işğalçı ilə işğala məruz qalmış arasında bərabərlik işarəsi qoymağa çalışan Qərb məqsədli şəkildə özünün fəaliyyətsizliyi ilə seçilirdi. Aparılan danışıqlarda Ermənistanla təzyiq göstərməyi, etdiyi cinayətlərə görə bu ölkədən hesab tələb etməyi yada belə salmayan ABŞ-Fransa kimi qərb kontingentinin aparıcı üzvləri son nəticədə 2020-ci il Vətən müharibəsinin nəticələri ilə razılaşmalı oldular - korporativ maraqlara xidmət edən ATƏT-in Minsk qrupu isə tarixin arxivinə "yola salındı". 2020-ci ildə Vətən müharibəsində əldə olunan qələbə bu quruma ehtiyacın qalmadığını faktiki olaraq ortaya qoymaqla yanaşı, "demokratiyanı" və "beynəlxalq hüququ" özü üçün prioritet elan etmiş Qərbin əsl simasını ortaya çıxardı. Yaşananlar onu göstərdi ki, beynəlxalq hüquq və ədalət prinsipi heç də...

Bax səh. 6

Səfalətdən əbədiyyətə...

"Dahilərin dəyəri öləndən sonra bilinir"-deyirlər. Düzü, ötrafımızda baş verən hadisələr, gördüklərimiz, eşitdiklərimiz də bu fikri az-çox təsdiqləyir. "Öləndə badam gözülü" olan çoxlarımız görmüşük. Cəmiyyətimiz itirəndən sonra qədrini bilməyi, sonra isə sanki özü çox qədir bilirmiş kimi bir-birini qədrisizlikdə günahlandırmağa həvəslidir, niyəsə. Amma tarixə nəzər saldıqda bunun təkəbə güna xas bir "epidemiya" olmadığını görürük. Yəni tarixdə olub öləndən sonra dəyər vermək, itirəndən sonra qədir-qiyət anlamaq. Həm də bütün dünyada...

Sağlıqlarında səfalət içində yaşayıb öləndən sonra əsərləri geniş oxucu kütləsi tərəfindən sevilən, cild-cild kitabları çap olunub məşhurluğa "qovuşan" yazıçılar, şairlər də az olmayıb ədəbiyyat tarixində. Yazdıqları əsərləri ilə ədəbiyyat dünyasında iz buraxmaqlarına baxmayaraq, zamanında maddi sıxıntılar çəkən ədiblər arasında Düma, Poyami Safa, Edqar Allan Po, Əhməd Hamdi Tanpınar, eləcə də Azərbaycan ədəbiyyatında Mirzə Ələkbər Sabir, Məhəmməd Hadi və başqalarının adlarını çəkmək olar.

Konfranslar verərək borclarını ödədi...

"Tom Soyerin macərələri" əsəri ilə tanınan və Amerikanın ən məşhur...

Bax səh. 7

Erməni keşişlər revansist siyasətçi rolunda...

Bax səh. 7

İŞİD Orta Asiyaya "köçürülür"

Bax səh. 6

Builki Ramazan bayramı Azərbaycanın bütün suveren ərazisində keçirilməsi ilə əlamətdardır

İlham Əliyev: Bu mübarək bayram xeyirxahlığın, şəfqət və mərhəmət duyğularının təntənəsinə çevrilərək cəmiyyətimizdə birliyi və həmrəyliyi daha da gücləndirəcək!

Hörmətli həmvətənlər!

Sizi və dünyanın müxtəlif guşələrində yaşayan bütün soydaşlarımızı Ramazan bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edir, hamınıza ən səmimi arzu və diləklərimi çatdırıram.

Ramazan ayı insanların qəlbinə və təfəkkürünə nurlandıran, onları əmin-amanlığa, vəhdətə, əxlaqi saflığa dövtət mübarək aylardandır. Müqəddəs kitabımız Quranı-Kərimin nazil olduğu bu ayda müsəlmanlar Uca Yaradan qarşısında vicdani borc və vəzifələrini ləyaqətlə yerinə yetirmək, mənəvi-əxlaqi zənginliyin fərəhini yaşamaq fürsəti qazanırlar.

Xalqımız taleyinin ən çətin dövrlərində belə, öz tarixi köklərini, milli-mədəni dəyərlərini, adət-ənənələrini qoruyub saxlamışdır. İslam dünyasının ayrılmaz hissəsi olan Azərbaycanda dini bayram və mərasimlər hər il qeyd olunur və müsəlman ələmi ilə mənəvi həmrəyliyimizi təcəssüm etdirir. Builki Ramazan bayramı həm də otuz illik düşmən tapdağından azad edilmiş dədə-baba yurdlarımızda, Azərbaycanın bütün suveren ərazisində keçirilməsi ilə əlamətdardır.

Əziz bacı və qardaşlarımız! Orucluğu sınaqlardan alnıaçıq çıxan inanlı vətəndaşlarımız Ramazan ayını qürur və şükranlıq hissləri ilə

yoğa salırlar. Ölkəmizin hər yerində xalqımıza xas xeyriyyəçilik və yardımlaşma tədbirləri həyata keçirilir, şəhidlərimizin ölməz xatirəsi minnətdarlıqla yad edilir. Ümidvaram ki, dua və niyyətləriniz Tanrı dərğahında qəbul olunacaq, bu mübarək bayram xeyirxahlığın, şəfqət və mərhəmət duyğularının təntənəsinə çevrilərək cəmiyyətimizdə birliyi və həmrəyliyi daha da gücləndirəcəkdir.

Allah orucunuzu qəbul etsin. Ramazan bayramınız mübarək olsun!

Böyük gələcəyə hədəflənmiş Türk birliyi

Son vaxtlarda beynəlxalq miqyasda ziddiyyətli proseslər müşahidə edilməkdədir. Dünyanın parçalanması, regionlar və dövlətlər arasında qütbləşmənin dərinləşməsi fonunda hər kəsin öz ittifaqını yaratmaq cəhdlərinin şahidi oluruq. Ortada Finlandiya-İsveç nümunəsi var. Bir vaxtlar bəhs olunan ölkələri Şimali Atlantika Alyansının (NATO) sıralarında təsvir etmək belə mümkün deyildi. İndi isə bu, artıq reallıqdır. Belə bir şəraitdə Xəzər-Qara dəniz hövzələri və daha geniş coğrafiyada tarixən bir-birlərinə qonşu olmuş Türkdillil xalqların birləşməsi, Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) yaranması da mühüm geosiyasi amil kimi diqqət çəkir.

Tarixi bağlara və yeni çağırışlara əsaslanan birlik

Dünyada yarandıqı vaxtdan az sonra tarixin arxivinə qovuşan təşkilatların sayı çox olub. Bu da ilk növbədə onunla bağlı olub ki, həmin təşkilatlar saxta ideyalar əsasında yaradılıb, onların təmsilində təbii amillər dayanmayıb. Türkdillil ölkələrin birliyi mümkün və zəruri edən fundamental amillərin sayı isə kifayət qədər çoxdur. Tarixi bağlara və yeni çağırışlara əsaslanan cəmiyyətlər və dövlətlər yaxınlaşmaq niyyətlərini nümayiş etdiriblər. Artıq birlik baş tutub, hazırda da yeni istiqamətlər üzrə möhkəmlənməkdə davam edir. Türk Dövlətləri Təşkilatının əsasında hansısa saxta amillər dayanmır. Bu da qurumun gələcəkdə funksionallığını artıracağına, beynəlxalq miqyasda Türk dünyasının qüdrətini layiqincə nümayiş etdirəcəyinə, bütövlükdə, regional və global əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə sənəballi töhfələr verəcəyinə böyük əminlik yaradır.

Türk Dövlətləri Təşkilatı yarandıqı zaman onun dörd üzv ölkəsi - Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan və Qırğızıstan olduğu halda, bu gün artıq təşkilatda beş üzv və iki müşahidəçi ölkə var. Özbəkistan 2019-cu ildə TDT-yə üzv olub. Altı Türk dövlətindən beşi bu təşkilatın üzvüdür, Türkmənistan

isə müşahidəçi statusuna malikdir. Macarıstan da müşahidəçi qismində təşkilata qoşulub və təşkilatın Macarıstanda da ofisi fəaliyyət göstərir. Beləliklə, bütün Türkdillil və Türkdillil olmayan ayrı-ayrı ölkələr - vahid platformada birləşməyə qətiyyətli siyasi iradə ortaya qoyurlar. Siyahıya Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti də qoşulub. İndiyədək qurumun Almatı, Bişkek, Qəbələ, Bodrum, Astana, Çolpan-Ata, Bakı, İstanbul və digər ünvanlarda olmaqla Zirvə görüşləri uğurla baş tutub. TDT-nin növbəti Zirvə görüşünün cari ilin yayında Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı Şuşada keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Türk birliyinin ideyadan reallığa çevrilməsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin müstəsna xidmətləri olub. Biz qürur duyuruq ki, TDT-nin yaranmasına aparıcı yol Naxçıvandan başlayıb. 2009-cu ildə Naxçıvanda keçirilmiş Zirvə Görüşündə Azərbaycan dövlət başçısının təşəbbüsü ilə "Türkdillil Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının yaradılması haqqında Naxçıvan Sazişi"ni imzalayıb və Türkdillil Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının yaradılması üzrə razılıq gəlinib. Ötən dövrdə respublikamız TDT-nin müxtəlif tədbirlərinə böyük uğurla ev sahibliyi edib. Türk Dövlətləri Parlament

Assambleyasının (TÜRKP) katibliyi və Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun katibliyi Azərbaycanda yerləşir. Ölkəmiz Türk Dövlətləri Təşkilatının təsisçi dövlətlərindən biri kimi daim təşkilat çərçivəsində əməkdaşlığın daha da inkişafı məqsədilə mühüm təşəbbüslərlə çıxış edib. Məlumdur ki, Azərbaycanın Türk Dövlətləri Təşkilatına sədrliyi global pandemiya dövrünə təsadüf etdi. Ölkəmiz vəziyyətdə adekvat reaksiya verərək uğurlu bir sədrlik həyata keçirib. 2020-ci ildə Azərbaycan təşkilatın dövlət və hökumət başçıların onlayn Zirvə görüşünü təşkil etməyə nail oldu. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə baş tutan Zirvə Görüşü pandemiya dövründə dövlət və hökumət başçıları səviyyəsində təşkil edilən ilk tədbir idi.

44 günlük müharibədə Azərbaycanın qazandığı parlaq qələbə sayəsində regionda yeni reallıqlar formalaşmışdır. Bu reallıqlar, həmçinin tarixi Türk coğrafiyasının bərpası üçün də geniş

perspektivlər açıb. Müharibəni qalibiyyətə başa vuran ölkəmiz 2020-ci il 10 noyabr tarixində Azərbaycan, Rusiya prezidentlərinin və Ermənistanın baş nazirinin imzaladıqları üçtərəfli Bəyanata uyğun olaraq respublikamızı Naxçıvanla və oradan da Türkiyə ilə birləşdirəcək Zəngəzur Dəhlizinin yaradılmasında israrlı mövqə sərgiləyir. Zəngəzur Dəhlizinin açılması ilə tarixi ədalətsizliyə son qoyulacaq və Türk coğrafiyası bərpa olunacaq.

Azərbaycan bundan sonra da Türk Dövlətləri Təşkilatının funksionallığının artmasına öz töhfələrini vermək əzmindədir. Ölkəmizdə keçirilən 7 fevral seçkilərinin qalibi olan Prezident İlham Əliyev fevralın 14-də baş tutan andıcmə mərasimində söylədiyi nitqində Türk dövlətlərinin birliyi vahid ailə kimi səciyyələndirərək deyib: "Biz beynəlxalq təşkilatlarla bağlı bundan sonra da öz addımlarımızı atacağıq, ilk növbədə, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində səylərimizi davam etdirəcəyik. Bu, bizim üçün prioritetdir, mən bunu açıq demək istəyirəm, yəqin ki, indi aparılan siyasət də hər kəsə bunu aydın göstərir. Bu, bizim üçün əsas beynəlxalq təşkilatdır, çünki bu, bizim ailəmizdir. Bizim başqa ailəmiz yoxdur. Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır".

Türk dünyasının vahid ailəsi

Azərbaycan bundan sonra da Türk Dövlətləri Təşkilatının funksionallığının artmasına öz töhfələrini vermək əzmindədir. Ölkəmizdə keçirilən 7 fevral seçkilərinin qalibi olan Prezident İlham Əliyev fevralın 14-də baş tutan andıcmə mərasimində söylədiyi nitqində Türk dövlətlərinin birliyi vahid ailə kimi səciyyələndirərək deyib: "Biz beynəlxalq təşkilatlarla bağlı bundan sonra da öz addımlarımızı atacağıq, ilk növbədə, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində səylərimizi davam etdirəcəyik. Bu, bizim üçün prioritetdir, mən bunu açıq demək istəyirəm, yəqin ki, indi aparılan siyasət də hər kəsə bunu aydın göstərir. Bu, bizim üçün əsas beynəlxalq təşkilatdır, çünki bu, bizim ailəmizdir. Bizim başqa ailəmiz yoxdur. Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır".

Qısa müddətdə qazanılan uğurlar

İqtisadi potensial Türkdillil ölkələrin birliyi etibarlı edən ən mühüm amillərdən biridir. Hazırda dünyada 200 milyona yaxın türk mənşəli insan yaşayır. Eyni zamanda, Türkdillil ölkələr təbii ehtiyatlarla, o cümlədən də enerji resursları ilə zəngindir. Təbii ki, hazırda qarşı Türkiyə iqtisadi potensialına, müasir sənaye inkişafına görə Türkdillil ölkələr arasında lider mövqeyə malikdir. Ancaq Azərbaycan və digər Türkdillil ölkələr də öz iqtisadiyyatlarını intensiv şəkildə genişləndirirlər. Türkiyə 761.4, Qazaxıstan 181.7, Özbəkistan 57.9, Azərbaycan 48, Türkmənistan 48 və Qırğızıstan 8.5 milyard dollar nominal ÜDM-ə malikdir. Mütəxəssislərin qənaətinə görə, təşkilat daxilində iqtisadi və ticarət əməkdaşlığı daha sistemli şəkildə əlaqələndirmək mümkündür. 1.5 irlion nominal ÜDM-ə malik olan Türkdillil ölkələr yeni regional əməkdaşlıq modeli yaradırlar. Deyə bilərik ki, regionun yeni iqtisadi xəritəsi formalaşmaqdadır.

Zaman ötdükcə meydana çıxan global çağırışlara uyğun olaraq TDT-də iqtisadi sahədə inteqrasiyanın yeni istiqamətləri formalaşır. 2023-cü ilin mart ayında baş tutan Ankara Sammitində iqtisadi inteqrasiyanın genişləndirilməsi istiqamətində mühüm addım atıldı - Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması haqqında Saziş imzalandı. Fondun Türk dövlətlərinin qurduğu əsas ortaqlıq qurumuna çevrilməsi və fondun vəsaitlərinin birgə layihələrinə həyata keçirilməsinə yönəldilməsi nəzərdə tutulur. Fond Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv dövlətlərin iqtisadi potensialının inkişafına, onlar arasında ticarət-iqtisadi əməkdaşlığın gücləndirilməsinə, birgə layihələrin həyata keçirilməsinə yönəldiləcək. Xatırladaq ki, Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması təşəbbüsü Azərbay-

can Prezidenti İlham Əliyevə məxsusdur. Fondun ölkəmizin payı 100 milyon dollar təşkil edir. Eyni zamanda, TDT-də birləşən ölkələr sadələşdirilmiş gömrük dəhlizinin yaradılmasına güclü siyasi iradə göstərirlər. Yeni geosiyasi reallıqlar fonunda TDT-də birləşən dövlətlər arasında sərətləri uzlaşdırılmış sadələşdirilmiş gömrük dəhlizinin yaradılması qarşılıqlı ticarət dövriyyəsinin, eləcə də daşımaların artması üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. Xatırladaq ki, Milli Məclis 2022-ci il noyabrın 11-də Səmərqənd şəhərində imzalanan "Türk Dövlətləri Təşkilatının hökumətləri arasında sadələşdirilmiş gömrük dəhlizinin yaradılması haqqında" Sazişin təsdiq edilməsi barədə" qanun layihəsini müzakirə edərək onun qə-

buluna səs verib. TDT-də birləşən ölkələr arasında sadələşdirilmiş gömrük dəhlizinin yaradılmasını ilk növbədə son vaxtlarda Türk dövlətləri arasında iqtisadi əlaqələrin sürətli inkişafı və ticarət dövriyyəsinin artmasıyla şərtləndirir. Türk dövlətləri arasında ticarət dövriyyəsi 2022-ci ildə 33 milyard ABŞ dollarından 2023-cü ildə 42 milyard dollara yüksəlib. Bu, il ərzində 27,3 faiz artım deməkdir. TDT 2021-ci ildə 47, 2022-ci ildə 62 tədbir keçirib. Ötən il isə TDT üzrə müxtəlif istiqamətləri əhatə edən 110-dan çox tədbir baş tutub. Bu tədbirlərdə iqtisadi əməkdaşlığın müxtəlif istiqamətlərdə genişləndirilməsi ilə bağlı aktual müzakirələr aparılıb, potensial imkanlara diqqət çəkilib.

Yüksək səviyyəli Azərbaycan-Türkiyə əməkdaşlığı bütün Türk dünyası üçün yaxşı nümunədir. İki ölkə və onların liderləri arasındakı qarşılıqlı münasibətlərinin ruhuna uyğun olaraq əməkdaşlıq əlaqələri də adekvat şəkildə genişlənir. İki ölkə arasındakı səmərəli qoşulularda köşklər artımlar müşahidə edilməkdədir. Türkiyənin Azərbaycana yatdığı investisiyaların həcmi 12 milyard ABŞ dollarına çatıb, Azərbaycan şirkətlərinin Türkiyəyə yatdığı investisiyaların həcmi isə 19,5 milyard ABŞ dollarını ötürüb. Hazırda Türkiyədə 2 000-ə yaxın Azərbaycan, Azərbaycan isə 4 100-dən çox Türkiyə şirkəti fəaliyyət göstərir. Ən çətin mə-

dəhşətli zəlzələ ilə sikeləndi. Azərbaycan Kahramanmaraşda zəlzələ fəlakəti ilə üzvlən Türkiyəyə ilk kömək əli uzadan və hətərfəli qarşılıqlı dəstəyi göstərən ölkə oldu. Eyni zamanda, Azərbaycan dövləti və xalqı İkinci Qarabağ müharibəsində Türkiyənin ölkəmizə verdiyi mənəvi-siyasi dəstəyi həmişə minnətdarlıq hissi ilə xatırlayır. Bu dəstək Azərbaycanın özünəinam hissini artırdı və biz qalib gəldik. Onu da vurğulayaq ki, 100 ildir ki, davam edən Ermənistanın Türkiyəyə qarşı soyqırımı təbliğatı məhz Qarabağ zəfərindən sonra əhəmiyyətli dərəcədə zəifləyib. Bu gün Ermənistanda "soyqırım"la bağlı iddialar artıq əvvəlki kimi aktual de-

Bütün Türk dünyası üçün örnək

Yil. Eyni zamanda, Azərbaycanın təkidi ilə Ermənistan Konstitusiyasının dəyişdirilməsi gündəmə gəlib. Bu, çox doğru olaraq hom də Ermənistanın Türkiyəyə ərazi iddiasından əl çəkməsi anlamında qəbul olunur. Sırr deyil ki, Qərb dairələri davamlı olaraq Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinə hansı yollarla xələl gətirməyə çalışır. 2008-ci ilə Türkiyə-Ermənistan sərhədinin açılmasına yönələn cəhdlər indi yenidən təkrarlanır. Belə ki, Qərb dairələri Ankaranı sərhədləri açmağa məcbur etmək istəyir. Ancaq Azərbaycan cəmiyyətinin Türkiyənin bu dəfə də doğru seçim edəcəyinə heç bir şübhə yoxdur. Azərbaycan və Türkiyə postmüharibə dövründə başlayan tənzimləmə prosesində koordinasiyalı fəaliyyətlər həyata keçirilir.

Siyasi, iqtisadi müttəfiqlikdən hərbi müttəfiqliyə doğru

Hazırda dünya üzrə beynəlxalq prinsiplər öz yerini gətirdikcə daha sürətlə ikili standartlara verir. Bu və ya digər ölkələrdə yaşanan problemlərə münasibətdə beynəlxalq təşkilatlar, güc mərkəzləri fərqli yanaşmalar ortaya qoyurlar. Azərbaycan bu mənfur təcrübəni onilliklərdə öz həyatında yaşayan bir ölkədir. Ötən əsrin doxsanıncı illərinin əvvəllərində respublikamız Ermənistanın təəcüvünə moruz qalmışdı - ərazilərinin 20 faizini itirmişdi. Ancaq bu təəcüvü aktı ayrı-ayrı beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən birnəməli şəkildə pislənilirdi

və işğalçı dövlətə qarşı adekvat tədbirlər görülmürdü. Halbuki "təəcüvkar ölkə" damğası ilə cəzalandırılan və sanksiyalara məruz qalan ölkələrin sayı da az deyil. Özüni cəzasızlıq mühtində hiss edən Ermənistan isə BMT-nin qətnamələrinin icrasını təmin etməkdən vaz keçir, hətta yeni torpaqlar ələ keçirmək üçün yeni müharibə anonsu edirdi. Bax bu kimi situasiyalarda güc və müttəfiqliyin aktualığı bütün cəhətləri ilə aydın görünür. Bu gün Türk dünyasının müxtəlif parametrlər baxımından ən öndə gedən dövləti Türki-

yədir. Qaradağ ölkə, həmçinin özünün innovativ əsaslı müdafiə sənayesini intensiv şəkildə inkişaf etdirir. Təkcə ötən il və cari ilin əvvəllərindən Türkiyə dünyada analoqu olmayan bir neçə yeni hərbi texnikasını təqdim etdi. Hazırda Türkiyə on yeni nəsill texniki göstəricilərə malik Pilot-suz Uçuş Aparatları (PUA), qırıcılar, helikopterlər və avtomobillər istehsal edir. Türkiyə milli döyüş təyyarəsi "KAAN"ı istehsal etməklə dünyada 5-ci nəsill qırıcı istehsal edən 5 ölkədən biri sayılır. "Hürjet" isə Türk Silahlı Qüvvələri üçün mövcud "F-16"-

ları da əvəz edəcək. Bir müddət öncə isə Türkiyənin milli döyüş təyyarəsi olan "KAAN" ilk uçuşunu həyata keçirdi. "KAAN"ın Ankara səmasında reallaşan uçuşu uğurla başa çatdı. Türkiyə bu təyyarəni ABŞ-ın "F-35" qırıcılarına alternativ olaraq istehsal edir. Bütün bunlar Türkiyənin hərbi sənayesinin parlaq nailiyyətləridir. Qaradağ ölkənin müdafiə potensialından bütün Türk dünyasının təhlükəsizliyinin təmin edilməsində istifadə oluna bilər. Azərbaycan və Türkiyə bu istiqamətdə ilk addımı atıblar. Xatırladaq ki, 2021-ci il 15 iyul tarixində iki ölkə arasında Şuşa Bəyannaməsi imza-

lanıb. Bununla da Azərbaycan və Türkiyə müttəfiqlik münasibətlərini ən yüksək səviyyədə rəsmiləşdiriblər. Şuşa Bəyannaməsi ölkələrimizin təhlükəsizliyinə və sülhə mühüm hüquqi əsaslar yaradır. Azərbaycanla Türkiyənin hərbi sahədə əməkdaşlığının məzmunu kifayət qədər genişdir. İlk növbədə onu qeyd edərk ki, NATO-nun aparıcı ölkələrindən olan Türkiyə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin modernləşdirilməsinə öz dəstəyini göstərir. Hazırda Türkiyə modelinə istinad edilməklə Azərbaycan Ordusunun yeni strukturunun formalaşdırılması, o cümlədən də komando

birliklərinin yaradılması prosesi uğurla davam etdirilir. Birgə təlimlərin keçirilməsi artıq ənənə halını alıb. Təkcə ötən il qaradağ ölkələrinin hərbiçiləri müxtəlif təyinatlı 14 birgə təlimə qatılıblar. Azərbaycan Ordusunun silahlanmasında Türkiyədə istehsal olunan PUA-lar xüsusi yer tutur. Bu istiqamətdə əməkdaşlıq cari ildə də davam etdirilir. Azərbaycanla Türkiyə arasında hərbi sahədə əldə olunan təcrübə genişləndirilməli və böyük Türk coğrafiyası siyasi, iqtisadi inteqrasiyadan hərbi müttəfiqliyə doğru irəliləməlidir.

Mübariz ABDULLAYEV

23 aprele gedən yol 14 gün qalırdı...

Aksiyanın 119-cu günü

-Ötən il aprelin 9-da Azərbaycanlı ekofəalları və könüllü gənclərin Şuşa ərazisindən keçən Laçın-Xankəndi yolunda təşkil etdikləri etiraz aksiyası 119 gün idi ki, davam edirdi.

-Dinc aksiyanın iştirakçıları ərazi-dən humanitar məqsədlər üçün istifadəyə növbəti dəfə şərait yaradıblar. -Rusiya sülhməramlılarına məxsus 3 minik və 10 təminat-texizat avtomobilinin Laçın-dan Xankəndi istiqamətinə sərbəst hərəkəti təmin edilib. Gün ərzində aksiya ərazisindən Ru-

siya sülhməramlılarına məxsus 27 avtomobil keçib. -Bundan başqa, sülhməramlılara məxsus şəxsi heyət daşıyan 4 avtomobilin də Xankəndidən Laçın istiqamətinə sərbəst hərəkəti təmin edilib. Beləliklə, gün ərzində sülhməramlıların ümumilikdə 31 avtomobili aksiya ərazisindən keçib.

Azərbaycan - ŞKTR: Münasibətlərdə yeni dönəm

Son vaxtlarda Azərbaycanla Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti arasında müxtəlif istiqamətlərdə əlaqələr intensivləşib. Azərbaycan Milli Məclisində Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti ilə parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun yaradılması ilə ikitərəfli münasibətlərdə daha bir önəmli addım atılıb. Aprelin 6-da Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatar Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib. Telefon söhbəti zamanı Ersin Tatar Azərbaycan Milli Məclisində Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti ilə parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun yaradılmasına görə Prezident İlham Əliyevə təşəkkürünü çatdırıb. Dövlətimizin başçısı parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun yaradılmasının xalqlarımız arasında əlaqələrin daha da güclənməsinə töhfə verəcəyini qeyd edib.

Azərbaycanın həssas münasibəti

Dövlətləri Təşkilatının Şuşada keçiriləcək qeyri-rəsmi Zirvə görüşü hörmətli Prezidentin qeyd etdiyi kimi, bu ilin iyul ayında keçiriləcək-

ŞKTR-da idarəetmənin müxtəlif qollarında təsisatlaşma, o cümlədən də Türk coğrafiyasında yerləşən ölkələrlə əlaqələrin qurulması istiqamətində inamlı addımlar atılır. Bundan əvvəl ada dövlətinin parlamentində Qırğızstan, Türkmənistan, Özbəkistan, Qazaxıstan və Azərbaycan parlamentləri ilə dostluq qruplarının yaradılması təklifi yekdilliklə qəbul edilmişdir. Respublika Məclisinin ümumi iclasında KKTR ilə Qırğızstan, Türkmənistan, Özbəkistan və Azərbaycan parlamentləri arasında dostluq qruplarının yaradılması təklifi səsə qoyularaq qəbul edilmişdir.

Tarixi addım

rarın qəbulu ilə ŞKTR-nin Məclisində 5 yeni dostluq qrupu yaradılıb.

Milli Məclisdə Azərbaycan-Şimali Kipr Türk Respublikası Parlamentlərarası Əlaqələr üzrə İşçi Qrupunun yaradılması ikitərəfli münasibətlərdə yeni bir mərhələnin başlanğıcıdır. Parlamentin növbədən-kənər ümumi yığıncağında müzakirəyə çıxarılan Azərbaycan-ŞKTR Parlamentlərarası Əlaqələr üzrə İşçi Qrupunun yaradılması haqqında qərar layihəsi ilk səsvermədə qəbul edilmişdir.

Azərbaycan-ŞKTR Parlamentlərarası Əlaqələr İşçi Qrupunun sədri seçilən deputat Cavanşir Feyziyev sözügedən qərarı "tarixi addım" kimi qiymətləndirib.

M.ABDULLAYEV

Müstəqillik yolunda inamlı mübarizə

Şimali Kipr Türk Respublikası Kipr adasının şimalında yerləşən de-fakto dövlətdir. Hələlik bu dövlət yalnız Türkiyə tərəfindən tanınır. Şimali Kipr şimal-şərqdə Karpaz yarımadasından Gözölyurd körfəzinə, qərbdə Qoruçam burunundan Ərənköy (anklav) qədər uzanır. Cənubda isə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının nəzarəti altında təhlükəsizlik xətti Şimali Kipr adanın digər hissəsi arasında uzanır. Ümumi sahəsi 3,355 kvadratkilometrdir. ŞKTR Kipr adasının 36,4 faizini tutur.

Hazırda dünyada yaşanan ayrışma, ikili standartlar siyasətinin təzahürünü həmçinin Şimali Kiprdə yaşayan türk əhali də öz üzərində hiss edib. Diskriminasiya siyasəti ilə barışmayan əhali ötən əsrin yetmişinci illərində müstəqillik uğrunda dönməz mübarizəyə başlayıb. Məlumat üçün bildirik ki, 1974-cü ildə başlanan Kipr hərəkatı nəticəsində 1976-cı ildə Kipr Türk Federal Dövləti yaradılıb. 1983-cü ildə isə Şimali Kipr Türk Respublikası öz müstəqilliyini bəyan edib.

İndiyədək Şimali Kipr Türk Respublikasının dövlət təsisatları formalaşmış və uğurla fəaliyyət göstərir. Hazırkı dövlət başçısı Ersin Tatar 2020-ci il seçkilərində Milli Birlik Partiyasının namizədi olub və 18 oktyabr 2020-ci il tarixində keçirilən ikinci tur seçkilərində ada dövlətinin prezidenti seçilib. "Bəzi fərqli düşüncələr ola bilər, "Kiprdə təkə Kipr Respublikası var", "Türklər separatçıdır" deyərək bizə qarşı ədalətsiz davranışlar sərgilədilər. Ancaq onlar bilməli-

dirlər ki, biz ayrı bir dövlətik. Dili, dini, irqi, keçmiş, mübarizəsi, mədəniyyəti, milli-mənəvi dəyərləri ilə ayrıca bir millətlik. Bu millət isə öz dövlətini qurub. O dövlət demokratik, müasir, Türkiyənin tanıdığı bir dövlətdir. Şimali Kipr xalqı üçün öz torpağında yaşaması vacib, həyatı önəm kəsb edir. Əks halda, Şimali Kipr xalqı yox olar. Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti dediyimiz ərazidən 60 il əvvəl bizi silah gücü ilə çıxaranlara, bizə qarşı qətləmin törədənələrə, bizi çadırlarda yaşamağa məcbur edənlərə qarşı mübarizə apararaq, Türkiyəmizin də dəstəyi ilə dövlət qurduq və 1974-cü ildə Kipr Sülh Hərəkatından sonra Kiprdə sülhə nail olub. Bu sülhdən türklər də faydalanıblar, lakin yunanlar daha çox fayda gördülər. Çünki cənubda türk əsgəri sülh gətirdiyi üçün Cənubi Kipr dövləti bütün dünyanın də dəstəyi ilə iqtisadi cəhətdən çox faydalanıb və inkişaf edə bilib. Ancaq onlar bölgədə məhz sülh olduğu üçün inkişaf edə bildilər. Əgər müharibə olsaydı, heç vaxt bu qədər inkişaf olmazdı. 1974-cü ildə türk əsgərinin gəlişi ilə adada bərqərar olunan sülhün davam etdirilməsi çox vacibdir", - deyərək Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatar ötən ilin oktyabrında ölkəmizə səfəri çərçivəsində mətbuata verdiyi müsahibəsində vurğulayıb.

Bütün Türk dünyasının inkişafına, daha sıx əlaqələr qurmasına çalışan və buna davamlı töhfələr verən Azərbaycan həmçinin öz mövqeyini de-fakto təsdiqləmiş Şimali Kipr Türk Respublikasına çox həssas münasibət bəsləyir. Ölkəmizdə ŞKTR-da baş verən proseslər diqqətlə izlənilir. Xüsusilə də dövlət başçısı İlham Əliyev ŞKTR-

nın Türk Dövlətləri Təşkilatında daha geniş təmsilçiliyə malik olması təşəbbüsündən çıxış edib. TDT Türkdilli ölkələri birləşdirən bir ailedir. ŞKTR da bu ailədə yer almaldır. Prezident İlham Əliyev cari ilin fevralında ölkəmizdə keçirilən son Prezident seçkilərindən sonra Türkiyəyə etdiyi ilk səfəri çərçivəsində mətbuata verdiyi Bəyanatında bu xüsusda fikirlərini bir daha bəyan edərək vurğulayıb: "Türk

dir. Eyni zamanda, müşahidəçi statusunda olan Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti də mənim dəvətimlə bu görüşdə iştirak edəcək və bu, bizim ümumi işimizə, Türk xalqlarının birliyi işinə növbəti güclü töhfə verəcək".

Azərbaycanla ŞKTR arasında müxtəlif istiqamətlərdə əlaqələr artan dinamika malik olsa da, hələlik hər iki tərəfin arzuladığı səviyyəyə çatmayıb. Potensial daha böyükdür. Ölkəmizlə Şimali Kipr arasında turizm və tələbə mübadiləsi

canlı tələbə təhsil alır və çoxlu sayda da azərbaycanlı müəllim işləyir. "Bizdə Azərbaycanla bağlı bir çox tədbirlər keçirilir və çoxlu sayda incəsənət xadimləri, rəssamlar Şimali Kiprdə gəlib-gedirlər. Cənab İlham Əliyev söhbətimiz əsnasında mənə daha çox azərbaycanlı tələbənin Şimali Kiprdə təhsil almasını istədiyini bildirdi. Mən də bunu istəyirəm. Düşünürəm ki, bizdən də tələbələr buraya gəlib təhsil almağa başlayacaq. Tələbələrə yanaşı, müəl-

im mübadiləsi də təşkil oluna bilər. Artıq Şimali Kipr daha açılan bir ölkədir. Türkiyənin istənilən hava limanından Şimali Kiprin "Ercan" hava limanına hər gün səfərlər təşkil olunur, yəni 3 saat ərzində bu yolu qət etmək mümkündür. Düşünürəm ki, siyasi təmaslar artıqca turizm və təhsil sahələrində də əlaqələr, eləcə də aramızdakı bağlar daha da güclənəcək", - deyərək ŞKTR-nin Prezidenti KİV-ə verdiyi müsahibəsində bildirdi.

Hazırda turizm sektoru da ikitərəfli münasibətlərdə ön cəlbədicili istiqamətlərdən biri kimi dəyərləndirilir. Eyni zamanda, kənd təsərrüfatında əməkdaşlıq potensialı var. Aqrar sektor məhsullarının qarşılıqlı ticarətini təşkil etmək mümkündür. Ekspertlər bildirirlər ki, zamanla müxtəlif sahələrdə müstəqil işlər görülməyə başlayacaq.

Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyənin yeni Sazişi... Bakı-Tbilisi-Qars marşrutunda asan gömrük rejimi tətbiq ediləcək

Sazişin əsas tələbləri nədir?

Sözsüz ki, yeni çağırışlar beynəlxalq ticarət qaydalarının sadələşdirilməsini, asan ticarətin ən başlıca meyarı olan elektron gömrük keçidi infrastrukturunun qurulmasını tələb edir. Bu baxımdan gömrük nəzarətinin həyata keçirilməsində də elektronlaşdırma və rəqəmsal idarəetməyə tələblər artır. Həmin tələblərdən biri olan azad ticarət zonasının qurulması məqsədilə 2022-ci il avqustun 18-də Bakıda "Azərbaycan Respublikası Hökuməti, Gürcüstan Hökuməti və Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi çərçivəsində tranzit gömrük prosedurlarının asanlaşdırılması üçün ilkin məlumat mübadiləsinə dair Saziş"i imzalanıb. Sənəd regionda ən nəhəng tranzit xətlərindən biri olan BTQ üzrə daşınmalarda asan gömrük rejiminin yaradılmasını nəzərdə tutur. Sözügedən sazişin tələblərindən irəli gələn öhdəliklərin icrası məqsədilə ötən müddətdə Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyənin gömrük orqanlarının keçirilən üçtərəfli iclasında azad ticarət koalisiyasını formalaşdırma üçün plan hazırlanıb və icra olunmaqdadır.

Beynəlxalq nəqliyyat sistemlərində rəqəmsal infrastrukturunun genişləndirilməsi Azərbaycanın müasir nəqliyyat siyasətində xüsusi yer tutur. Məlumdur ki, Yeni İpək Yolunun Orta Dəhlizində öz strateji mövqeyini artıran Azərbaycan nəqliyyat sistemlərinin ötürücülüyünün daha da güclənməsində və şəxələnməsində xüsusi təşəbbüskarlıq

teji nəqliyyat layihələrinin təşəbbüskarı kimi çıxış edir. Ölkəmizin maliyyə dəstəyi ilə inşa edilmiş BTQ dəmir yolu 2017-ci ildə istismara verilib və bu polad magistral faktiki olaraq Yeni İpək Yolunun rentabelli işlək coğrafi qovşaqlarından birini təşkil edir. Yeri gəlmişkən, Çindən ilk konteyner qatarı Xəzər dənizindən keçməklə Azərbaycana gəlib və 2018-ci ildə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu vasitəsilə yükdaşınmalarının həyata keçirilməsi faktiki olaraq bu dəhlizin fəaliyyətə başlamasına beynəlxalq hüquqi status verib.

BTQ global nəqliyyat icmasında təkə 3 ölkəni birləşdirən regional layihə deyil, qitələri birləşdirən, Asiya və Avropa arasında vacib bağlantı təmin edən və Şərqi-Qərbi nəqliyyat dəhlizinin mühüm hissəsinə çevrilməklə 150 ölkə tərəfindən dəstəklənən

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə arasında Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi çərçivəsində tranzit gömrük prosedurlarının asanlaşdırılması məqsədilə ilkin məlumat mübadiləsinə nəzərdə tutan Sazişi təsdiqləyib. Sənəd hər üç ölkənin ərazisində keçməklə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi çərçivəsində tranzit qaydada daşınan yüklərə dair gömrük prosedurlarının asanlaşdırılması üçün ilkin məlumatların elektron mübadiləsinin yaradılmasını nəzərdə tutur. Bu, gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi və şəffaf gömrük nəzarətinin təmin edilməsi istiqamətində tərəflərin birgə iqtisadi iradəsinə əks etdirir.

edir.

Şərqi-Qərbi

Qərbi

Şərqi-Qərbi

Qərbi

Şərqi-Qərbi

Qərbi

Şərqi-Qərbi

Qərbi

Şərqi-Qərbi

Qərbi

Şərqi-Qərbi

Qərbi

Şərqi-Qərbi

Qərbi

Şərqi-Qərbi

Qərbi

Şərqi-Qərbi

Qərbi

"Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsünün ən önəmli hissəsi kimi qəbul edilir. Bu layihə ikitərəfli, üçtərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın əhatə etməklə iqtisadi, ticarət, maliyyə və digər sahələrdə təmasları bir araya gətirir. Azərbaycan BTQ-nin də daxil olduğu global marşrutun bütün hissələrinə böyük

sərmayə qoyur və infrastrukturunu birləşdirir. Bu layihənin tərkib hissəsi kimi Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanını və liman ərazisində yerləşən və müasir infrastruktur malik olan Ələt Azad İqtisadi Zonasını yerli və xarici investorlara açıq elan edib. Bütün bunlar ölkəmizin regional hüba və e-ticarət mərkəzinə çevrilməsi ilə bağlı geostateji proqramın əsas prioritetlərindən biridir. Həmin dəhlizin ön strateji xətti olan BTQ-nin genişləndirilməsi də bu strateji hədəflərə xidmət edir.

Saziş Bakı-Tbilisi-Qars (BTQ) dəmir yolunda daşınmalara necə təsir göstərəcək?

Gürcüstan və Türkiyə də BTQ-nin tranzit gücünün artırılmasında da qərardir. Rəsmi Tbilisi də bu dəhlizin ötürücülük gücünün genişlənməsində davamlı səylər göstərir. Bu məqsədlə ötən ilin ortalarından başlayaraq BTQ-nin Gürcüstan ərazisində genişləndirilməsi işlərinə start verilib, dəmir yolunun keçdiyi ərazilərdə rəqəmsal texnologiyalardan istifadə üçün yeni e-infrastruktur qurulur. Eləcə də Azərbaycan və Türkiyə də BTQ-nin ən müasir texnoloji infrastrukturunu təbii yekunlaşdırmaqdadır. Eləcə də elektron mübadilənin təbii yekunlaşdırılması ilə bağlı iqtisadi-texniki işlərin yaxın vaxt-

larda yekunlaşması gözlənilir.

Bütün bu işlərin əsas məqsədi malların vaxtında təyinat nöqtəsinə çatdırılması, beynəlxalq tranzit daşınmalarının həcmində artırılması və BTQ-nin Çin və Orta Asiyadan daha çox yükü qəbul edilərək Avropaya çatdırılmasını təmin etməkdir. Beləliklə, 3 ölkənin imza etdiyi tranzit gömrük prosedurlarının asanlaşdırılması və e-mübadilənin qurulmasını nəzərdə tutan sazişin dəhlizinin yerinə yetirilməsi bu bölgədə beynəlxalq ticarət-təchizat zəncirinin davamlılığının təmin olunması, tarixi "İpək yolu"nun əhəmiyyətini artırılması, dəmiryolu vasitəsilə daşınan yüklərin sərhəd buraxılış məntəqələrində ləngimələrə məruz qalmasını qarşısının alınması və nəqliyyat dəhlizlərinin cəlbədiciliyinin artmasına səbəb olacaq. Nəticədə Trans-Avropa və Trans-Asiya dəmir yolu dəhlizlərini birləşdirən Bakı-Tbilisi-Qars dəmiryolu vasitəsilə yüklərin həcmi bir neçə dəfə artacaq.

E.CƏFƏRLİ

Azərbaycan Cənubi Qafqazın sülh və əməkdaşlıq məkanına çevrilməsi üçün mühüm təşəbbüslərlə çıxış edir

“Postmünaqişə dövründə Azərbaycanla Ermənistan arasında problemlərin tənzimlənməsi: mövcud reallıqlar və beynəlxalq hüquq” mövzusunda tədbir keçirilib

Aprelin 8-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Veteranlar Şurasının və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının birgə təşkilatlığı ilə “Postmünaqişə dövründə Azərbaycanla Ermənistan arasında problemlərin tənzimlənməsi: mövcud reallıqlar və beynəlxalq hüquq” mövzusunda tədbir keçirilib.

Əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının rektoru, YAP Veteranlar Şurasının üzvü Urxan Ələkbərov tədbirin mövzusunun aktual olduğunu bildirdi. O qeyd etdi ki, hazırda Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması beynəlxalq birli-

yn diqqət mərkəzindədir.

Çıxış edən YAP Veteranlar Şurasının sədri, partiyanın İdarə Heyətinin üzvü Arif Rəhimzadə qeyd

əməkdaşlıq məkanına çevrilməsi üçün mühüm təşəbbüslərlə çıxış etdi. Onun sözlərinə görə, Ermənistanla sülh sazişi imzalamaq təklifi

dent İlham Əliyev dövlətimizin prinsipial mövqeyini bəyan etdi. Lakin Ermənistan öz havadarlarına arxalanaraq müxtəlif bəhanələrlə

deyə Arif Rəhimzadə vurğulayıb. YAP Təftiş Komissiyasının sədr müavini, Milli Məclisin deputatı Nizami Səfərov isə çıxışında bildi-

tiyyətli siyasətinin tənənsədir.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan sülh sazişi imzalamaq üçün Ermənistanla beş bənddən ibarət təkliflərini təqdim etdi. Rəsmi Bakının təklifləri beynəlxalq hüquq normalarına əsaslanır.

Mövcud problemlərdən danışan N. Səfərov diqqətə çatdırıb ki, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası qarşıda dayanacaq vəzifələrdən biridir. Minalanmış ərazilərin təmizlənməsi də əsas çağırışlar sırasındadır. Ermənistanın dəqiq mənə xərirlərini Azərbaycanla verməsi beynəlxalq humanitar hüquqa dair Cenevrə Konvensiyalarına əsasən onun öhdəliyidir. Nətiqə, həmçinin dəymiş ziyanı görə Ermənistanın kompensasiya ödəməsinin, eləcə də müharibə cinayətlərinə görə cavab verəməsinin beynəlxalq hüququn tələbi olduğunu vurğulayıb.

Tədbir interaktiv formada davam etdi və iştirakçıların sualları cavablandırıldı.

etdi ki, 44 günlük Vətən müharibəsində torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsindən sonra Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunun sülh və

fi də ilk olaraq Azərbaycan tərəfindən verilib. Davamlı sülhün təmin edilməsi istiqamətində Azərbaycan tərəfindən fəal iş aparılır. “Prezi-

sülh sazişinin imzalanmasını uzadı. Vaxtaşırı olaraq şərti dövlət sərhədində hərbi təxribatların törədilməsi də bu məqsədə xidmət edir”, -

rib ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpası oluması Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qə-

5 aprelin “hərbi gizlinləri” ...

ABŞ-Aİ cütlüyünün “iqtisadi dəstək” görüntüsü illüziyadır

Aprelin 5-də Brüsseldə baş tutan üçtərəfli görüşdə Ermənistan ilə ABŞ-Aİ cütlüyü arasında hərbi əməkdaşlığa və ya işbirliyinə yönelik müzakirələrin aparılması istisna edilmir. Düzü, görüşlə bağlı yayılan xəbərlərdə konkret hərbi istiqamətli predmetlər yer almısa da, bəzi nüanslardan aydın olur ki, tərəflər arasında bəzi gizli sövdələşmələr aktual ola bilər. Hətta Qərbin nüfuzlu “Politiko” nəşri də yazıb ki, Brüssel görüşü ərəfəsində Ermənistan Aİ və ABŞ-a Azərbaycanın silahlanmasına dair “sənədlər” təqdim etdi. Bu fakt bir daha göstərir ki, Brüssel görüşünün təşkilatçıları inkar etsə də, 5 aprel görüşündə hərbi komponentlər mövcuddur.

İqtisadi balans Qərbin əleyhinədir...

Görüşün məhz pərdə arxasında, ikinci planında hərbi müzakirələrin edilməsini isbat edən ən əsas fakt ortadakı vizual görüntüdür - Aİ və ABŞ israrla Ermənistanla iqtisadi əlaqələri gücləndirmək və ya “mübadilə” məsələlərini önə çəkməyə çalışır. Amma ortada real fakt var. Ermənistanın iqtisadi gücü, ixrac potensialı nə Qərbdə doğru istiqamətlənməyib, nə də Qərb investisiyasına uyğunlaşdırılmayıb. Əgər söhbət, Aİ-nin Ermənistanla 4 il ərzində “pay” verəcəyi 270 milyon dollardan gedirsə, bu məbləğin dizi üstə olan Ermənistan iqtisadiyyatını “reanimasiyadan” çıxarma gücünə malik olacağı inandırıcı deyil. Yəni 270 milyon dollar bu dövlətin hansı probleminə həsr edilə bilər ki, Ermənistan qısa zamanda Qərbin ən yaxın iqtisadi partnyoru statusunu qazansın. Ortada real faktlar mövcuddur - Qərbin Ermənistanın iqtisadi döviyyəsinə payı ildən-ilə azalır. Rəsmi İrəvanın 2023-cü ilin 11 ayı ərzində MDB ölkələri ilə xarici ticarət döviyyəsi əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 39,3 faiz artaraq 6 747 186,1 min ABŞ dolları təş-

Gizli mahiyyət hərbi razılaşmalardır

Görünən real mənzərə ortadadır: Avropa İttifaqı regionda artan gərginlik şəraitində Ermənistanı MDB orbitindən, dolayısı ilə Rusiyanın orbitindən çıxarmağa hədəflənən mühüm plan üzərində işləyir. Bunun üçün isə ilk növbədə Ermənistanı hərbi cəhətdən “dirçəltmək” niyyətindədir. ABŞ-in bu məsələdəki rolu isə vurğulandığı kimi “vizual görüntü”nin daha da “dəqiq fokusla” ifadəsindən uzağa getmir. Başqa sözlə, ABŞ ilə birgə hərbi təlim görüntüsü, Ermənistan siyasət rəhbərliyinin “NATO hərbi sistemə transformasiya” ilə bağlı fikirləri, dövlətin təhlükəsizliyi ilə bağlı balansın Qərbin lehinə dəyişdirilməsi cəhdləri, sərhədlərin qorunması məsələsində ABŞ-Aİ hərbi kontingentinin rol oynaya biləcək imkanlarının təftişini onu göstərir ki, 5 aprel görüşünün əsas mahiyyəti gizli hərbi danışıqlar, razılaşmalar və “pakt”dır.

Bu plan isə qısa müddət ərzində ortaya çıxmıyıb - hələ 2020-ci il Vətən müharibəsindən sonra bölgədə siyasi-iqtisadi reallıqların qurulmasına təsir imkanları əldə etmək istəyən Qərb ikili oyun oynamağı qətiləşdirmişdi - məsələn, Vaşinqtonun və Brüsselin sülhlə bağlı manipulyativ addımları da buna istiqamətlənmişdi.

Aİ Fransanın əli ilə Ermənistanla silah verir...

Təsədüfi deyil ki, rəsmi Paris antiterror tədbirlərindən sonra Azərbaycanla münasibətdə açıq ritorikaya müraçibət edərək mövqeyini tam bəllə etdi - Fransa hakimiyyəti, konkret Makron hökuməti separatizmi dəstəklədiyini, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpası ilə razılaşmadığını ortaya qoydu. Məhz həmin tədbirlərdən sonra həm bölgədəki fransız təmayüllü Aİ mülki missiyyasının üzvləri və ofisləri kəskin şəkildə artırıldı - həm də “müdafə kompleksləri” adı altında hücum silahları İrəvana daşınmağa başladı. Paris ilə yanaşı, bu prosesdə aktiv yer alan ölkələrdən biri də Hindistandır. Dehli hökuməti “iqtisadi tərəfdaşlıq” görüntüsü altında Fransa lisenziyalı silahların Ermənistanla ötürülməsini təmin edir - bu silahların pulunun alınmaması, milyonlarla dollarlıq “tədavülün” maddi qarşılığının olmaması bütün şübhələri cavablandırır.

P.İSMAYILOV

bütövlükdə, bölgənin inkişafına qarşı dəyənək kimi istifadə etdikləri “separatçı xunta” faktorunun aradan qaldırılmasını istəmirdilər. Amma Azərbaycanın qətiyyəti onların planını tam şəkildə sıradan çıxardı - 2023-cü il lokal antiterror tədbirləri Qərbi daha açıq “oynamağa” məcbur etdi. Bu dəfə Fransanın əli ilə Ermənistanla “irəvanlı” imkanlarını dəqiqləşdirən Qərb özünü himayədar qismində ortaya atdı - aylardır ki, həm Parisin, həm də Dehlinin İrəvana aktiv silah daşmasının altında məhz bu amillər dayanır.

Eyni zamanda, onlar bölgədəki post-müharibə status-kvosunu saxlamaq üçün ciddi səylər göstərirdilər. Daha dəqiq desək, illərlə Azərbaycana və

rəqəmdən 6 dəfə azdır - cəmi 586 milyondur. Belə olan halda, hansı iqtisadi partnyorluqdan və ya “iqtisadi gücün birləşdirilməsindən” danışılır?

Beləliklə, görüşün iqtisadi “təmollər” üzərində qurulması mifi rəqəmlərdən də göründüyü

kimi inandırıcı fakt sayıla bilməz. Ermənistanın sosial-iqtisadi xilasında bu gün daha çox post-sovet məkanı real rol oynamaq iqtidarındadır. Aİ isə cəmi 270 milyon dollar “ianə”yə görə bu boyda “təmtəraq” yaratmaz...

Saxtakarlığın növbəti nümunəsi...

İcma: Aİ və ABŞ İrəvanı mükafatlandırır və onu Azərbaycana qarşı yeni hücumlara cəsarətləndirir

Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda sülhün bərqərar olması naminə müəyyən beynəlxalq təşəbbüsləri dəstəkləyir. Lakin bu təşəbbüslər birtərəfli olmamalı, beynəlxalq hüquq normalarına və ədalət prinsiplərinə əsaslanmalıdır. Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması prosesində vasitəçilik edən beynəlxalq aktorlardan biri də Avropa İttifaqıdır. Belə ki, İkinci Qarabağ müharibəsi bitdikdən sonra Cənubi Qafqazda sülhün təmin olunması üçün Avropa İttifaqı müəyyən təşəbbüslərlə çıxış etdi. Təşkilatın prezidenti Şarl Mişelin vasitəçiliyi ilə 2021-ci ilin dekabr ayında Brüsseldə Azərbaycan və Er-

mənistan liderlərinin ilk görüşü keçirildi. Bundan sonra, Brüssel formatı çərçivəsində liderlərin bir neçə görüşü baş tutub. Lakin ötən ilin sentyabr ayında ordumuzun Qarabağda həyata keçirdiyi lokal antiterror tədbirlərindən sonra Avropa İttifaqının mövqeyində ədalətsiz yənaşma özünü göstərdi. Halbuki antiterror tədbirləri nəticəsində dövlət suverenliyimizin tam bərpası, ümumilikdə, regionda təhlükəsizliyin möhkəmlənməsi və sülhə nail olun-

ması üçün imkanlar yaradır. Antiterror tədbirlərindən sonra Şarl Mişel “Euronews” kanalına müsahibə verərək qeyri-obyektiv münasibət sərgilədi. Bundan əlavə, Qranadada Avropa Siyasi Birliyinin sammiti çərçivəsində keçirilən Aİ, Almaniya, Fransa və Ermənistan liderlərinin dördtərəfli görüşündə Azərbaycanın iştirakı olmadan bəyanatın qəbul edilməsi, eləcə də bəyanatda qeyri-obyektiv məqamların yer alması yolverilməzdir.

Azərbaycan kəndinin Ermənistan tərəfindən işğaldan davam etməsinə niyyətli deyil. Belə üçünlük Ermənistan sonuncu etnik təmizləmə dalğasında qovulmuş 300 min azərbaycanlının qayıtması məsələsini və Ermənistanla Azərbaycan mədəni irsinin kütləvi şəkildə dağıdılması məsələsini qaldırır?” -deyə sual etdi. “Belə çıxır ki, Ermənistan azərbaycanlıların qovulmasının üstündən müəyyən müddət keçirdiyi üçün onların qayıdış hüquqları daha aktual deyil” -deyə bəyan edən İcma hesab edir ki, Qərbi azərbaycanlıların 30 ildən artıq Vətən həsrətini onlara qarşı istifadə etmək ən böyük haqsızlıqdır.

Bildirilib ki, bütün bunlar Aİ-nin etnik və dini ayrışdırıcı siyasətini sübut edir. Aİ no insan haqları, nə də beynəlxalq hüquqla bağlı sə-

Aİ nümayəndəsinin növbəti qərəzi...

mimi deyil. Aİ-nin siyasəti Azərbaycanla ermənilərin “hüquq” kimi köhnə alətdən istifadə etməsinə Ermənistanla Azərbaycana qarşı təhrik etməkdən ibarətdir. “Biz Aİ-nin təxribatçı yanaşmasını qəti qəbul etməyə razı deyiləm”, -deyə bəyan edən İcmanın bəyanatında həmçinin qeyd olunub ki, qayıdış məsələsində ayrışdırıcı siyasət yürüdükdən Ermənistanı deyil, Azərbaycanın qayıdış prioritet məsələ kimi ilk həll edilməlidir.

kil edib. Ermənistanın ən böyük xarici ticarət tərəfdaşları isə Rusiya olub - 2023-cü ilin yanvar-noyabr ayları üçün ticarət döviyyəsinin həcmi - 6 321 898,6 min dollar təşkil edib. 2023-cü ilin 11 ayında Ermənistanın Aİ ölkələri ilə xarici ticarət döviyyəsinin həcmi isə cəmi 2 486 477,0 min dollar təşkil edib. Respublikanın Avropa ölkələri arasında ən böyük ticarət tərəfdaşı Almaniya qədər ki, bu da Rusiya ilə ticari

“Bu, ABŞ və Aİ-nin insan hüquqları məsələsində ikiüzlülüyünün göstəricisidir”

Onu da vurğulamaq lazımdır ki, Avropa İttifaqının ABŞ-la birgə Ermənistanla bağlı planları təşkilatın erməniparast mövqeyini açıq şəkildə ifadə edir. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan, ABŞ-in Dövlət katibi Antoni Blinken və Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula Fon der Lyayen aprelin 5-də Brüsseldə görüşü də bunu təsdiqləyir. Qərbi Azərbaycan İcması bu məsələ haqqında da bəyanat verib. Qeyd olunub ki, Azərbaycan hökumətinin və ictimaiyyətinin, eləcə də beynəlxalq aləmin sağlam düşüncəli dairələrinin ciddi etirazlarına baxmayaraq atılmış bu ziddiyyətli addım regionda sülh və sabitliyə mənfi təsir göstərir.

Bəyanatda, həmçinin deyilir ki, görüşün yekunlarına dair yayılmış məlumatdan aydın olur ki, Avropa İttifaqı və ABŞ Ermənistanla

təməliyyətli ölçüdə maliyyə yardımı etmək qərar veriblər. Şübhəsiz ki, ictimaiyyətə verilən məlumat tam mənzərəni əks etdirmir. Aİ və ABŞ keçmiş münaqişədən zərər çəkmiş yeganə tərəf olan Azərbaycana deyil, Ermənistanla yardımçı etməklə ərazilərimizi viran qoymuş və minalarla çirkləndirmiş İrəvanı bir növ mükafatlandırır və onu Azərbaycana qarşı yeni hücumlara cəsarətləndirir. Aİ və ABŞ Ermənistanla etdiyi maliyyə yardımı ilə bu ölkənin həyata keçirdiyi irimiqəyahlı silahlanma programını maliyyələşdirir.

Qərbi Azərbaycan İcmasının görüşdən əvvəl etdiyi müraçibələrə baxmayaraq, Ermənistanın qovulmuş azərbaycanlıların qayıdış məsələsinin sözlükdən görüşün gündəliyinə salınmaması ABŞ və Aİ-nin insan hüquqları

məsələsində ikiüzlülüyünün göstəricisidir. Bütün bunlar bir daha sübut edir ki, bu görüş geosiyasi reqləmənin Cənubi Qafqaza gətirilməsi, regionda ayrışdırıcı xətərlərin yadılması ilə vəziyyəti gərginləşdirməyə xidmət edib. Qərbi Azərbaycan İcması Aİ-ni və ABŞ-i ikili standartlar siyasətinə son qoymağa və regionda vəziyyəti gərginləşdirən addımları atmamağa çağırır: “Aİ ilə ABŞ haqqıqətən də insan hüquqları və sülhdə maraqlıdır, o zaman militarist siyasət yürüdükdən Ermənistanı deyil, Ermənistanın törətdiyi dağıntılardan və mina problemlərdən əziyyət çəkən Azərbaycanı dəstəkləməli, Qərbi azərbaycanlıların öz dədə-baba yurdlarına qayıdışını təşviq etməlidir”.

Nardar BAYRAMLI

Boşanma sayında təhlükəli artım...

Səbəblər nədir?

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə "Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi"nin maliyyə dəstəyi ilə "Gender, ailə və demografiya məsələlərinin işıqlandırılması" istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Y.SAHİB

Son statistik rəqəmlərə görə, təkcə mart ayında Azərbaycanda 1729 boşanma halı qeyd alınıb. Ötən ay ailə həyatı quran cütlüklərin sayı 3657 olub. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, ötən ilin müvafiq ayı ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə nikahların sayı azalaraq 4,6-dan 4,2-yə düşüb, boşanmaların sayı isə 1,6-dan 2-yə qədər artıb. Ötən ay üzrə təqdim olunan statistikadan belə nəticəyə gələ bilərik ki, ölkədə hər 3 evlilikdən biri boşanma ilə yekunlaşıb.

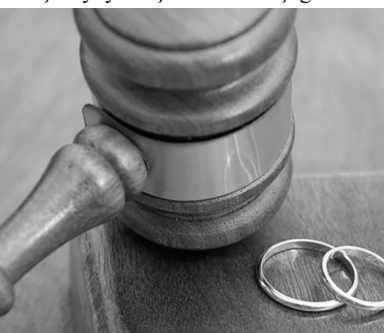
Bütün dünya ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycanda da boşanma hallarının sayı sürətlə artıb. Məsələn, 2010-cu ildə boşanan şəxslərin rəsmi sayı 9061 nəfər idisə, 2023-cü ildə bu say 20 minə yaxındır. Yəni, son 10 il ərzində boşananların sayında 2 dəfədən çox artım baş verib. Başqa bir statistik məlumata görə, 2013-2023-cü illər ərzində ümumilikdə 163 min boşanma faktı qeyd alınıb.

Aparılan təhlillərə görə, Azərbaycanda ailə bağlarının qopmasının əsas səbəbi kimi, tərəflər arasında sevgi və qarşılıqlı anlaşmanın olmaması, insanların fərqli maraqları və düşüncələrə malik olması, xəyanət, maddi problemlər, ailədə inamsızlıq, kənar şəxslərin aılıya etdiyi müdaxilələr göstərilir.

10 ildən çox evli qalanlar...

Statistikaya əsasən, Azərbaycanda ailələr daha çox 5 və 5-9 illik nikahdan sonra boşanırlar. 10 ildən artıq müddətdə evli qalan cütlər arasında boşanma hallarına daha az rast gəlinir. Belə qənaətə gəlmək olar ki, bircə yaşama müddəti artıqca, ailəni möhkəmləndirən səbəblər və ya faktorlar çoxalır, bağlar daha da möhkəmlənir. Bu səbəbdən də yuxarı yaş qrupunda boşanma halları azalır. Yaş aralığına baxsaq görərik ki, ən çox boşanma halları 18-24 və 25-29 yaşlarda baş verir.

Beynəlxalq araşdırmalara görə, dünya miqyasında boşanmaların ən çox yayılmış səbəbləri aşağıdakılardır:

lardır:

Sevginin olmaması

Boşanma üçün müraciətən ən çox yayılmış səbəbi cütlər arasında sevgi arzusunun bitməsi göstərilir. Dünya miqyasında boşanan şəxslərin 47%-i aralarındakı sevginin bitdiyini və bunun onların ayrılmasına səbəb olduğunu bildirir.

Ünsiyyət problemləri

Boşanma hallarının 44%-i isə ünsiyyət problemi ilə bağlıdır. Xüsusilə cütlüklərin bütün problemlərini, xoşbəxtliklərini və istəklərini bir-birləri ilə danışaraq, bir-birlərini anlamaya

çalışaraq həll etmələri xoşbəxt münasibətin əsas sirri kimi göstərilir.

Qarşılıqlı hörmətin itməsi

Boşanmaların üçüncü ən populyar səbəbi cütlər arasında hörmətin olmaması və etibarın itirilməsidir.

Ortaq dil tapa bilməmək

Sağlam bir münasibətdə cütlər bir-birləri ilə harmoniyada böyüyür və dəyişirlər. Araşdırmada qeyd olunur ki, boşanmaların ən çox görülən səbəbi cütlüklərin ortaq dil tapa bilməmələri olub.

Ailədə şiddət

Boşanma statistikasına nəzər saldıqda şiddət qadınlar tərəfindən ən çox rast gəlinən boşanma səbəbidir.

Maddi sıxıntılar

Evlilik dövründə işini itirmə, iflasa uğrama, yığılan borclar və s. bu kimi halların evliliyə böyük təsiri olur. Ailənin gündülic xərçini qarşılaya bilməmək, uşaqlı evlərdə uşaqların ehtiyaclarının qarşılınmaması təmin etməyi bacarmamaq kimi mənfi hallar evliliyi bitirməyə səbəb olur.

Övladın olmaması

Uşaq arzulanan ailədə uşaq sahibi olmamaq bir müddət sonra münasibətlərdə rahatlığın olmamasına, cütlüklərin bir-birinə qarşı qəzəblənməsinə, sevgi və hörmətin aradan qalxmasına yol açaraq boşanmaya səbəb olur.

Alkoqol, qumar, psixoloji problemlər

Tərəflərdən birinin yaşadığı böhran və psixoloji problemlər də evliliyin bitirilməsinə səbəb ola bilər. Bura - narkotik maddələrdən istifadə, alkoqol, qumar və bu qəbiləndən olan digər səbəblər daxildir.

Qeyd edək ki, boşanma halları dinlər üzrə də müxtəliflik təşkil edir. Hazırda xristian dininə mənsub olan şəxslər arasında boşanma faktları daha yüksək həddədir. Xristianlarda boşanma göstəricisi - 37%, buddistlərdə - 30%, yəhudilərdə - 28%, müsəlmanlarda - 20%-dir.

Ölkələr üzrə boşanma faizləri...

Ölkələr üzrə baxsaq, hazırda inkişaf etmiş ölkələrdə boşanma halları inkişaf etməkdə olan ölkələrlə müqayisədə daha çoxdur. Bəzi ölkələrdə boşanma göstəricisi aşağıdakı kimidir: Lüksemburq 87%, İspaniya 65%, Fransa 55%, Rusiya 51%, ABŞ 46%, Almaniya 44%, Böyük Britaniya 42%, Yeni Zelandiya 42%, Avstraliya 38%, Kanada 38%, Hindistan 1%, Çili 3%, Kolumbiya 9%, Meksika 15%, Türkiyə 22%, İran 22%.

Günel ABBAS

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 25-ci İqlim Dəyişikliyi Konfransı 2019-cu il 2-13 dekabr tarixlərində İspaniyanın Madrid şəhərində Çili hökumətinin sədrliyi ilə keçirilib. Konfransda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının (UNFCCC) 25-ci Konfransı, Kioto Protokollarının Tərəflərinin 15-ci Görüşü (CMP15) və Paris Sazişi Tərəflərinin 2-ci Toplantısı (CMA2) keçirilib.

Ösində, Konfransın 2019-cu ilin noyabrında Braziliyada keçirilməsi planlaşdırılırdı. Lakin bir il əvvəl yeni seçilmiş prezident Ceyr Bolsonaro iqtisadi səbəbləri əsas götürərək tədbirə ev sahibliyi etmək təklifini geri götürdü. Çili daha sonra irəli addım atdı və yenə ev sahibi oldu. Görüşdən əvvəl sosial bərabərsizliyə qarşı kütləvi etirazlar olan 2019-cu ilin oktyabr ayının sonunda ev sahibliyindən çıxmağa məcbur etdi. Daha sonra BMT, Çili və İspaniya arasında qarşılıqlı razılaşma ilə Çili yeni ev sahibi oldu.

COP25-i Madriddə keçirmək qərarı verilməzdən əvvəl müxtəlif iqlim fəalları Avropadan Cənubi Amerikaya axın etmişdi. Noyabrın ortalarında bu fəallardan bəziləri meşə konfransında iştirak etdilər. Tədbirdə yerli liderlər, Eduardo Qoes Neves kimi elm adamları və akademiklər, Nadejda Tolokonnikova kimi fəalları iştirak etdilər. Konfransdan sonra, noyabrın 17-də Altamira yaxınlığında "Amazonia Centro do Mundo" (Amazon: Yerim Mərkəzi) adlı növbəti tədbir keçirilmişdi.

Paris sazişinin həll edilməli olan sonuncu hissəsi karbon bazarı və beynəlxalq mərkəzləşdirilmiş digər formaları üçün qaydaları müəyyən edən 6-cı maddə idi. COP24 konfransında bu məsələ ilə bağlı razılıq əldə olunmamışdı. Bu məqalə üçün bəzi siyasi qərarlar qəbul edilməli idi. Mənfii emissiya ticarəti inkişaf etmiş ölkələrin emissiyalarını kompensasiya etmək üçün Kioto Protokolu çərçivəsində həyata keçirilə bilər, lakin bu mənfii emissiya layihələrinin çoxu Kyoto Protokollarının əlavə stimulu olmadan baş verə bilər, ona görə də bu mexanizmi "isti hava" kimi təsvir edilmişdir. Bu məsələ ilə bağlı danışıqlar uğursuz olarsa, 2020-ci ildə COP26-da yenidən gündəmə gələcəkdir.

Alimlərin fikrincə, danışıqlarda 2015-ci il Paris Sazişinin həyata keçirilməsi ilə bağlı bəzi qaydalar müzakirə olunub, lakin dünyanın istixana qazı emissiyalarını nə qədər tez

BMT-nin 25-ci İqlim Dəyişikliyi Konfransı COP25 harada keçirilib?

azaltması ilə bağlı əsl məsələ rəsmi olaraq az diqqət çəkib. Dünyanın aparıcı iqlim alimlərindən biri bu barədə xəbərdarlıq edib ki, BMT-nin iqlim fəvqəladə halının həlli ilə bağlı təclil danışıqları hələ də böhranın əsl miqyasına toxunmur.

Danışıqlar 2019-cu il dekabrın 15-də, qeyd olunan müddətdən iki gün sonra yekunlaşıb.

Noyabr ayında İspaniyanın ekoloqiyaya naziri Teresa Ribera konfransın

və "İndra" və başqa şirkətlər tərəfindən dəstəklənirdi.

İqlim tədbirləri və konkret tədbirlərin təcili hesab edildiyi bir vaxtda konfransın nəticələrinə məyus edici oldu. 1991-ci ildən iqlim danışıqlarında iştirak edən Alimlər İttifaqının strategiya və siyasət direktoru Alden Meyer, elmin tələb etdiyi iqlim danışıqlarının fəaliyyət baxımından təklif etdiyi şeylər arasında demək olar ki, tam əlaqəni heç vaxt görmə-

Madriddəki İFEMA obyektlərində keçiriləcəyini elan etdi. İspaniya hökuməti COP25-i birli mavi və birli yaşıl olmaqla iki zonaya ayırdı. Mavi zonada COP tərəfləri arasında danışıqlar sessiyaları keçirilib. Bura Kioto Protokollarının Tərəfləri Müsəviresinin 15-ci sessiyası və Paris Sazişi Tərəflərinin Müsəviresinin 2-ci sessiyası daxil idi. Mavi zonada həmçinin QHT aktyorları tərəfindən idarə olunan tədbirlər, fəaliyyətlər və İspaniyadan kənar dövlətlər tərəfindən təşkil edilən yan tədbirlər keçirildi. Yaşıl zona sosial iştirakın təşviqinə yönəlməli vətəndaş cəmiyyəti təşəbbüsləri üçün ayrılışmışdı. Bu sahə üzrə tematik alt zonaya bölünmüşdü: biri gənclərin fəaliyyətini, ikincisi yerli xalqlara, üçüncüsü isə elm və innovasiyaya həsr olunmuşdu. Yaşıl sahənin QHT-lərdən tutmuş iş dünyasına, akademiya sponsorlarına hər cür mülki aktor üçün açıq dialoq sahəsi olması nəzərdə tutuldu.

Tədbir "Iberdrola", "Endesa", "Santander", Suez, Telefonica, "Fundacion Abertis", "Banco Bilbao Vizcaya", "Argentina", "Acciona"

diyini söylədi. "Greenpeace"-in icraçı direktoru Cennifer Morqan görüşü belə şərh etmişdi: "Braziliya və Səudiyyə Ərəbistanı kimi iqlim blokerləri Çilinin məsuliyyətsiz zəif rəhbərliyi sayəsində karbon sövdələşmələri aparırlar". Qərarlar iqlim dəyişikliyi ilə bağlı Qlazqoda keçiriləcək növbəti iqlim konfransına qədar təxirə salındı. Bu tədbirlərin əsas öleyhdarları ABŞ, Rusiya, Hindistan, Çin, Braziliya və Səudiyyə Ərəbistanı oldu.

Digər tərəfdən, Avropa İttifaqı 2050-ci ilə qədər tullantıların sifra endirməli olan Avropa Yaşıl Sövdələşməsinə dair razılığa gəlmişdi. Ölkələr, şəhərlər, müəssisələr və beynəlxalq qurumlar tərəfindən də bir çox öhdəliklər götürülmüşdü. Məsələn, İqlim İddialı Koalisiyaya hazırda "2050-ci ilə qədər xalis tullantıları sifra endirmək öhdəliyi götürmüş 73 ölkə, həmçinin eyni məqsədə nail olmaq öhdəliyi götürmüş 1214 aktor (regionlar, şəhərlər, müəssisələr, investitorlar)" daxilidir. Öhdəliklərlə bağlı bütün məlumatlar (hökumət və qeyri-hökumət) Qlobal İqlim Aktına ötürülür.

2023-cü ildə Azərbaycanın idxalının həcmi 17,2 milyard dollar təşkil edib ki, idxalın 2,8 milyard dolları nəqliyyat vasitələri və onların hissələri olub. Nəqliyyat vasitələrinin strukturunda isə avtomobillərin idxal dəyəri 1,7 milyard dollar təşkil edib. Say baxımından isə 1 idxal olunmuş avtomobilin sayı 96 minə yaxın olub. Bu, 2022-ci ildə müqayisədə 59% artım deməkdir. Maşın idxalının strukturunda minik avtomobillərinin və motorlu nəqliyyat vasitələrinin dəyəri 1,5 milyard dollar təşkil edib ki, bu da say baxımından 88 min avtomobil deməkdir. Ötən il ölkəmizə 3200-ə yaxın elektroavtomobil idxal olunub ki, bu da dəyər ifadəsi ilə 125 milyon dollar deməkdir. Hibrid avtomobil idxalı 14200 olmaqla 386 milyon dollara bərabər olub. Bütün bu rəqəmlər avtomobil idxalında həm maşınların gömrük dəyərini artıran, həm də say etibarilə çoxalmasından xəbər verir.

Statistik rəqəmlər təsdiqləyir ki, Azərbaycanda bir avtomobilə düşən orta idxal xərçisi digər region ölkələri ilə müqayisədə 2-2,5 dəfə yüksəkdir. 2023-cü ildə ölkəmizə gətirilən 1 ədəd nəqliyyat vasitəsinin orta idxal qiyməti təxminən 17 min dollar və ya 29-30 min manat təşkil edir. 2022-ci ildə bu rəqəm 13,4 min dollar, yəni 22-23 min manat olmuşdu. Beləliklə, son bir ildə 1 ədəd nəqliyyat vasitəsinin orta idxal qiyməti 7 min manat bahalaşmışdır.

Rüsumlar yüksək olsa da... Avtomobil idxalı artır

Bahalaşmanın səbəbi nədir?

Ölkəmizdə avtomobillərin qiymətinin baha olmasında başlıca səbəb idxal gömrük qiymətlərinin yüksək olmasıdır. Azərbaycana idxal olunan avtomobillər üçün idxal gömrük rəsumu avtomobilin növü və markası, istehsal tarixi, mühərrikin növü və həcmi, aksiz vergisi, invoyts dəyəri, nəqliyyat və əməliyyat xərcləri, elektron gömrük xidmətinin göstərilməsi xərcləri hesablanaraq yekun gömrük rəsumu müəyyən edilir. Gömrük rəsumlarının və aksizlərin dərəcələri ölkəmizdə digər respublikalara nisbətən bahadır. Son illərdə aksiz dərəcələrinin artması da ümumi qiymətlərə təsir edir, ha-

təxminən 2200-2500 manat təşkil edir. Mühərrikinin həcmi 2,4,6 və daha çox olan avtomobillərin idxal qiyməti hədsiz bahadır. Belə ki, həmin avtomobillər gömrük rəsumu az qala mənzil ölkəsindəki qiymətdən bahadır. Məsələn, Almaniya 1000-15000 avroya alınmış irihəcmli matorla malik avtomobilin idxal gömrük rəsumu 20-25 min manata qədər çıxır.

Son illərdə istehsal ili köhnə olan avtomobillərin idxalına qeyd edilən qadağının qüvvəyə minməsi də bahalaşmaya təsir edib. Doğrudur, bahalaşmada son 3 ildə beynəlxalq bazarlarda baş verən müəkkəb geosiyasi proses-

Vergi güzətləri elektroavtomobillərin idxalını kəskin artırır...

Hökumət son illərdə ölkədə ekoloji baxımdan təmiz və təhlükəsiz nəqliyyat vasitələrinin xüsusi çəkisini artırmaq məqsədilə bu tipli nəqliyyat vasitələrinin idxalına təbiiq edilən vergiləri aradan götürməklə maşın almaq istəyənlərə şans yaratdı. Hibrid avtomobillərinin idxalının artmasını stimullaşdırmaq məqsədilə təbiiq edilən vergi-gömrük güzətləri təbiiq olunub, vergi və gömrük məcüləsinə edilmiş dəyişikliklərlə 1 yanvar 2022-ci ildən hibrid və elektrik mühərriki ilə işləyən avtomobillərin idxalı ilə

müddətinə ƏDV-dən azad edilib.

Bu vergi təşviqləri elektroavtomobil idxalını kəskin artırıb və son 3 ildə elektroavtomobillərin idxalı 17 dəfəyə qədər artıb. 2020-ci ildə ölkəyə yalnız elektrik mühərriki ilə işləyən 191 avtomobil idxal olunmuşdursa, 2023-cü ildə bu göstərici 3200 ədəd təşkil edib. Yəni hər il bu maşınların idxal dinamikası digər nəqliyyat vasitələrini 3-4 dəfə üstələyir.

Məsələ odur ki, vergi güzətlərindən əksər hallarda işbazlar daha çox faydalanır və elektroavtomobillər idxalında sui-istifadə halları artır. Belə ki, xarici ölkələrdən idxal olunan bu tipli avtomobillər şəxsi istehlak üçün deyil, taksil fəaliyyəti üçün daha çox istifadə edildiyindən və paytaxtın nəqliyyat sistemində ciddi problemlərə səbəb olduğundan həmin avtomobillərin, ümumilikdə, maşın parkının faydasından çox zərərli deyildir. Həmin avtomobillərin eksorsiyətinin (taksi fəaliyyəti üzrə) texniki parametrləri təhlükəsizlik normalarına cavab vermədiyindən paytaxtda baş verən qəzaların artmasına səbəb olmaqdadır. Ona görə də, hibrid avtomobillərin idxalında köhnə buraxılış ilinə deyil, yeni nəsil avtomobillərin idxalına üstünlük verilməsi nəzərdə tutulur.

"Yaşıl iqtisadiyyat"a keçid istehsalın stimullaşdırılmasını tələb edir...

"Yaşıl iqtisadiyyat"a keçidin əsas tələblərindən biri maşın parkının elektrik mühərriki avtomobillərlə zənginləşdirilməsidir. Bu siyasətin əsas xətti isə idxal yox, istehsalın stimullaşdırılmasıdır. Hazırda paytaxtın avtobus parkının elektroavtomobillərlə təmin edilməsi əsas məqsədlərdən biridir və bunun üçün milli istehsalda ixal edilən elektromobillərin sayının artırılmasıdır. Həmçinin ölkəmizdə elektroavtomobil istehsalının stimullaşdırılması məqsədilə starteji plan hazırlanıb və "Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti" ilə Çin "BYD Company Limited", "SARDA Group" şirkətləri ilə əldə edilmiş razılığa əsasən, "Electrify Azerbaijan" elektroavtomobil istehsalı nəzərdə tutulur. Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının ərazisində ayrılmış 5 hektar torpaq sahəsində tikilməsi planlaşdırılan zavodda ildə 150-200 ədəd elektroavtomobil istehsalı planlaşdırılır.

"Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" sənədində "təmiz enerji" ilə bağlı hədəflər müəyyən edilmişdir. Həmin milli prioritetdən irəli gələrək avtomobil parkının yenilənməsi, ekoloji cəhətdən təmiz elektrik mühərriki nəqliyyat vasitələrindən istifadənin stimullaşdırıl-

ması nəzərdə tutulur. Bu hədəf prinsipi də milli istehsalın artırılmasının nə dərəcədə vacib olmasından xəbər verir. Hökumət vergi və gömrük güzətlərinin idxaldan daha çox yerli istehsal transmissiyasına eməklə daha böyük fayda götürmüş olar. Belə bir təcrübə üçün uzağa getmək lazım deyil, Türkiyənin elektrosənaye sektorunu öyrənmək lazımdır. Qardaş ölkədə 5 ildir ki, elektrik avtomobillərinin istehsalı üçün böyük vergi güzətləri təbiiq olunur, 2019-cu ildən başlayaraq 13 il müddətində elektrik avtomobillərinin istehsalı gəlir vergisi və ƏDV-dən azad edib, habelə idxal olunan texniki avadanlıqlara gömrük vergisi təbiiq olunub, sığorta və digər sosial ödənişlər də tətillər edilmişdir.

Bu baxımdan Azərbaycan özünün elektroavtomobil brendini yarada bilər. Bunun üçün hazırda tam rentabelli potensiala malik Sənaye parklarının, mövcud avtomobil sənayesi müəssisələrinin imkanlarından istifadə etmək mümkündür.

Noticəyə yerli istehsal bazarının formalaşması Azərbaycanın xaricdən elektroavtomobil idxalını azaltmaqla, hər il yüz milyonlarla dollar vəsaitin ölkədən çıxmasının qarşısını alması, ən əsas isə idxala xərclənən böyük vəsaitləri milli istehsalda yönəlməklə yerli sənayenin inkişafını sürətləndirə bilər.

zırda daha kiçik mühərriki avtomobillərin idxal rəsumu ucuz hesab olunur. Onların rəsumları mənzil ölkəsindəki qiymətdən 40-50 faiz ucuzdur. Məsələn, Avropada dəyəri 1500 avro olan 1,5 litr mühərriki bir avtomobilin Azərbaycana daşınması xərçisi

lör, Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə bağlı Qara dənizdə tranzit daşınmalarında yaranan çətinliklər, pandemiyadan sonra daşınma-loqistika xərclərinin artmasıdır. Ancaq bu, əsas amil deyil, idxal rəsumlarının yüksək olması avtomobil bazarını bahalaşdırır.

yanışı, satışı, habelə həmin avtomobillər üçün 2-ci və 3-cü səviyyə elektrik enerji dolandırucularının və istehsal tarixi 3 ildən və mühərrikinin həcmi 2500 kub.santimetrdən çox olmayan hibrid avtomobillərin idxalı və satışı 3 il

Müasir global münasibətlər sistemində gedən proseslər mühüm və maraqlı tendensiyaları ortaya çıxır. Xüsusilə, son illərdə "Dünya adası" adlandırılan Avrasiyaya nəzarət uğrunda qəti mübarizənin kəskin şəkli alması, yeni - köhnə güc mərkəzlərinin təməkləşməsində mübarizəni beynəlxalq aləmin maraqlı dizaynını formalaşdırıb. Qeyd edək ki, bu prosesdə də xəyalı iki qanada bölünmüş dünya güc proyeksiyası (qırmızı və göy qanad) ənənəvi tərəfləşməni özündə əks etdirir. Bu mübarizədə Avropa İttifaqı da daxil olmaqla daxili aktorlarla yanaşı, Avrasiyadan kənarında yerləşən ABŞ da fəal iştirak etmək üçün səfərbər

Aİ İrəvanda sınaq keçirir

Ermənistan yenidən təcrübə laboratoriyası kimi istifadə olunur

bu və ya digər güc mərkəzi üstünlüyü ələ alır, bir müddət sonra isə digəri ilə əvəz olunur və ya dünyanın düşməni bu gün müttəfiq çevrilir. ABŞ ilə Avropa İttifaqının təmsalında olduğu kimi...

olub. Nəzərə alsaq ki, Yer kürəsinin iqtisadi-siyasi mərkəzi kimi çıxış edən Avroasiyadakı nüfuz savaşı həm də bütün dünyaya nəzarət imkanı yaradır, qarşıdurmaların fərqli stansiyalar üzərində lokal gediş-təpəcəlliyi görülməlidir - bu mübarizənin gedişində zaman-zaman

Aİ ilə ABŞ arasında "gentlemen sazişi"...

"Soyuq müharibə"nin ardından sürətli şəkildə dünya hakimiyyəti uğrunda "mübarizəyə" başlamış ABŞ müəyyən bir dənəmdə özünün müttəfiqini də unutmuşdu - ambisiyaları gözünü qapamıyaraq Vaşinqton "köhnə qite"-ni də digər regionlar kimi "asılılıq dərəsini" üzrə qiymətləndirməyə çalışırdı. Amma...

Son 20 ildə baş verənlər - global iqtisadi böhrandan başlayaraq xüsusilə Avrasiya məkanında bir çox münaqişələrin yeni məzmun qazanması, belə məsələlərin

Sırr deyil ki, ABŞ-ın ən yeni regional hədəfi məhz Cənubi Qafqazdır. 100 ildən sonra yenidən Ermənistan üzərindən regiona ayaq açmaq istəyən Qərbi kontingenti birincisi deyil - XX əsrin əvvəlində Qafqaz uğrunda mübarizədə Avropanın nüfuz dairəsi daha real görünürdü, bu dəfə bütün addımlar "konsorsiuma" əsaslanır. ABŞ Ermənistandakı varlığını Aİ ilə şərikinə yürütməyə məcburdur.

Bəlli olduğu kimi, 5 aprel görüşünün alt mahiyyətində "hərbi kodlaşdırma" dayanır. Bu "kodlaşdırmanın" özünün mahiyyəti isə daha qəlizdir. İlk baxışdan Fransanın patronajlığı altında Ermənistan-

bezlilərə münasibətdə hətta beynəlxalq hüququn tələblərinin təsirsiz qalması, beynəlxalq terrorçuluğun, dəniz quldurluğunun və s. daha təhlükəli hal almaları ABŞ-ın "təbii başına dünya hakimiyyəti qurmaq" arzusunun vəz keçirdi - Vaşinqton müəyyən bir müddətə də olsa, Avropa İttifaqının özünün "koalisiya" hökumətinə "şərik etmək" məcburiyyətində qalıb. ABŞ həm də Amerika qitəsində yerləşən bir dövlət olaraq Avroasiya məkanında gedən proseslərə tam təsir etmək imkanından məhrumdur - problemlərin bu və ya digər şəkildə tam həll olunması üçün gücü kifayət etmir. Bunun üçün də ABŞ köhnə-təzə rəqibi ilə hədəfləri birləşdirmək məcburiyyətində qalır...

da varlığını sürdüren "mülki missiya"nın həm Avropa İttifaqının, həm də ABŞ-ın maraqlarını təmin etməyə hədəfləndiyini düşünmək olar. Əsl mahiyyətində isə belə deyil. Aİ Ermənistanda özünün ABŞ-a qarşı ən böyük planını həyata keçirir. Bu haqda az sonra...

ABŞ ilə Aİ-ni Şərqi doğru hərəkətləndirən əsas mahiyyət "iqtisadi maraq" olduğu iddia edilir - amma burada bir incə məqam unudulur. Həm ABŞ, həm də Aİ açıq şəkildə anlayır ki, bölgənin ümumi iqtisadi balansının formalaşdırılmasında həlledici qərar və ya rol "Şərqi gücü" nə aiddir. Şərqi-Qərbi ticari tranzitin ən mü-

İttifaq ordusu ideyası yeni kontekstdə...

hüm dövləti sayılan Çin bu məsələdəki mövqeyi bütövlükdə, hər şeyi həll edir. Bunun nəticəsidir ki, Aİ liderləri, ABŞ dövlət rəsmiləri ard-arda, hətta bir-birinə aman vermədən Pekinə səfərlər təşkil edirlər. Üst qatda müttəfiq olduğu güman edilən ABŞ ilə Aİ alt qatda ölüm-dirim savaşı aparır. Hətta Ukrayna ilə bağlı mövzuda fikirlərin, qərarların həçalanması, Aİ-nin Rusiyaya nəzərən daha məqbuldeci tona keçid etməsi də bundan qaynaqlanır. Yeni dövrün iqtisadi xəritəsində ABŞ ilə "eyni rəngə" boyanmaq istəməyən Aİ bütün gücünü səfərbər edib. Sadəcə olaraq, hazırkı iqtisadi gücü ona "hegemonluq"

üzərində əsas vermədiyinə görə və enerji məsələsində asılılıq dərəsini yüksəkliyi Aİ-ni ABŞ ilə eyni "qutuya girməyə" məcbur edib...

Aİ-nin Ermənistanda özünü ABŞ-a qarşı ən böyük planını həyata keçirməsinə gəldikdə isə burada hərbi güc məsələsi önə çıxır. İllərdir ki, müzakirə edilən Avropa İttifaqı ordusunun yaradılması məsələsi yəndə aktuallaşır. Zaman-zaman gündəmə gələn, amma kağız üstündə qalan və müzakirələrdən uzağa getməyən ideya aylar öncə Avropa Komissiyasının prezidenti Ursula Fon der Layen tərəfindən də xüsusilə qəti şəkildə dəstəklənmişdi. Fon der Layen bildirmişdi ki, "nə yaxşı ki, NATO var. Amma NATO hər yerdə deyil. Həm də elə ssenarilər ola bilər ki, Avropa İttifaqının hərəkətinə ehtiyac ola bilər və belə hal-

Ermənistan "Aİ Ordusu"nun yeni poliqonu kimi...

da biz fəal hərəkət etməyi bacarmalıyıq". AK prezidenti Aİ ordusunun yaradılmasını tam dəstəklədiyini demişdi.

Qeyd edək ki, təklif Avropanın aparıcı dövlətləri tərəfindən də heç zaman biganə qarşılanmayıb. Tam əksinə, Almaniya, Fransa kimi mərkəzi Avropa dövlətləri bu ideyaya olduqca istiqabətli ilə seçilib. Hətta 2017-2022-ci illərdə Fransanın müdafiə naziri olmuş Florens Parli Avropa İttifaqı (Aİ) ordusunun yaradılması məsələsini Avstraliya, İngiltərə və ABŞ-ın "AUKUS" adlı hərbi-siyasi alyans yaratması ilə paralelləşdirmişdi. O, Aİ ordusu məsələsini bunun kompensasiyası kimi görürdü.

Bəzi nəzəriyyəçilər Aİ ordusunun yaradılmasının Avroməkana daha çox ziyan gətirəcəyini düşünsə də, təklif Transatlantik, TransAsiya əlaqələri baxımından kəskin mənfi təsirlər yarada bilməz. Düzdür, bu ideya ABŞ tərəfindən hər zaman "qılınclanıb"

- hazırkı məqamda da Vaşinqton bu məsələnin dövrü yox buraxılmasından narahatdır. Amma artıq yeni simptomlar görünməkdədir.

Belo ki, bir sıra Qərbi mütəxəssisləri Aİ-nin Ermənistanda "ordu yaratmaq" təcrübəsi keçirdiyini bildirir. Onların fikrincə, Aİ-nin "mülki missiyası" qarşıdakı dövr üçün Aİ ordusu təklifi-nin mühüm bir hissəsi qismində çıxış edə bilər. İddia olunur ki, ABŞ-dan olan hərbi mütəxəssislərin son dövrlərdə İrəvanda tez-tez görünməsinin bir səbəbi də bunla izah olunur.

Beləliklə, Ermənistan yenidən "təcrübə laboratoriyası"na çevrilir. Bu dəfə Aİ üçün hərbi poliqon çevrilən Ermənistan özünü böyük təhdidlərlə üz-üzə qoyub. Regionda yeni hərbi konflikt yaratma ehtimalı yənaşı. Aİ ordusunun "kazarması" rolunu oynayacaq İrəvan bu dəfə öz "sözə dövlətçiliyini" də təhlükəyə buruyur...

SADIQ

Uzun illər Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlayan, regionda təhlükəsizliyin təminatına təhdid formalaşdırıran Ermənistanə nə ABŞ, nə Aİ tərəfindən təzyiqlənməyib, əksinə buna göz yumulub. İllərlə Azərbaycan ilə Ermənistan arasında problemin həllində "vasitəçi" rol oynamaqla ATƏT-in Minsk qrupunun hərəkətsizliyi də bunun bariz sübutu idi - illər boyu yalnız turistik səfərləri ilə yadda qalan, vasitəçi olsa belə, Ermənistanın maraqlarının açıq müdafiəçisinə çevrilən, hətta işğalçı ilə işğala məruz qalmış arasında bərabərlik işarəsi qoymağa çalışan Qərbi məqsədlə özünün fəaliyyətliyi ilə seçilirdi. Aparılan danışıqlarda Ermənistanə təzyiqlənməyib, etdiyi cinayətlərə görə bu ölkədən hesab tələb etməyi yada belə salmayan ABŞ-Fransa kimi qərbi kontingentinin aparıcı üzvləri son nəticədə 2020-ci il Vətən müharibəsinin nəticələri ilə razılaşmış oldular - korporativ maraqlara xidmət edən ATƏT-in Minsk qrupu isə tarixin arxivinə "yola salındı". 2020-ci ildə Vətən müharibəsində əldə olunan qələbə bu quruma ehtiyacın qalmadığını faktiki olaraq ortaya qoymaqla yanaşı, "demokratiyanı" və "beynəlxalq hüququ" özü üçün prioritet elan etmiş Qərbin əsl simasını ortaya çıxardı. Yaşananlar onu göstərdi ki, beynəlxalq hüquq və ədalət prinsipi heç də iddia edildiyi qədər "global xarakter" daşımır - tam əksinə, lokal maraqların hərəkətverici "lokomotivi" kimi çıxış edir.

Ən kiçik ölkədə ən böyük səfirlik

ABŞ Ermənistanı öz "düşərgəsi" nə çevirir

ABŞ-ın İrəvana xüsusi "diqqəti"...

Bu gün də eyni prinsiplərin şahidi oluruq. Qərbi Ermənistan üzərindən bölgədə yaratmağa çalışdığı qeyri-standart situasiya çoxşaxəliliyi ilə seçilir - ən əsası isə bəzi addımların

da saxlaması izah olunması deyil. Ermənistanın "siyasi vacibliyik indeksi" hansı dərəcədədir ki, ABŞ kimi bir siyasi güc Cənubi Qafqazda məhz Ermənistanı özünün "diplomatik son-

məntiqi izahı yoxdur. Məsələn, ABŞ-ın regionda 2 minlik kontingentdən ibarət ən böyük səfirliyi Ermənistan-

gəri" nə çevirib. Əslində burada xüsusi bir məqsəd olmasa bütün ştrixləri ilə ortada-

dır. Xüsusilə post-müharibə dövründə Ermənistanə olan bu "maraq" Qərbin İrəvan üzərindən oyunlarını tam ifşa edir. Başqa sözlə, ABŞ regionun ən zəif iqtisadiyyatına malik, heç bir regional və ya global layihələrdə iştirak etməyən, özünü Şərqi-Qərbi tranzit xəttindən kənar saxlamaqla böyük bir logistik kəmərin hissəsinə çevrilə bilməyən, nəhayət, hərbi-siyasi durumuna görə ən aşağı yerlərdə sürünən Ermənistanda "nə tapdığını" izah edə bilmir. Ötən ilin sentyabrında ABŞ ilə birgə "hərbi təlim" keçəcəyini "boyan edən", sonradan isə bu kart üzərindən özünü Vaşinqtonun "müttəfiqi" kimi qələmə verən Ermənistan sonradan daha fərqli "donlarda" peyda oldu - Ermənistanda hazırda amerikalı hərbi infrastruktur, Pentaqonun nəzarət etdiyi xüsusi hərbişdirilmiş strukturların olması "yeni planlar"dan xəbər verir. Görünən budur ki, Qərbi, xüsusilə ABŞ Ermənistanı özünün hərbi pladarmına çevirməkdə israrlıdır...

"Sevr"dən dərs çıxarmayan Ermənistan...

5 aprel görüşü ilə Ermənistan özünü geridönüşü olmayan tunelə salıb və Qərbdən əsl vəziyyətə düşüb. Ümumiyyətlə, fərqli dövlətlərin və güclərin oyuncağı olmaqda "peşakarlaşmış" ermənilər tarixin bütün dövrlərində bu kimi xəyanətlərdən özləri ziyanla çıxıb. Məsələn, tarixi "Sevr" müqaviləsindən sonra ermənilərin düşdüüyü durum buna ən real nümunədir. Bəlli olduğu kimi, o zaman da ermənilər vədlər qarşılığında Osmanlıya qarşı müharibəyə girmişdi - amma həm məğlub oldu, həm də vəd olunanları almadı. "Wilson Ermənistanı" planı isə suya düşdü. Görünən budur ki, tarix dəyişsə də, Ermənistan dəyişməz istəmir - tarixdən nəti-

cə çıxarmır və yenə özünü eyni tələyə salır. Ermənistandan yenə qonşu dövlətlərə qarşı istifadə olunur. Qərbi həyata keçirdiyi planın əsas mahiyyəti olan "sülhəz Qafqaz" prioritetini də məhz Ermənistanın əli ilə "reallaşdırır". ABŞ Yaxın Şərqiə doğru kimi Cənubi Qafqazda da münaqişə ocağı yaratmaqla regiona müdaxilə edəcəyini düşünür. Təsədüfi deyil ki, ABŞ ayrı-ayrı regionların sülh və təhlükəsizlik şəraitində yaşamasına ən böyük maneə kimi çıxış edir və bunu öz niyyəti uğrunda mübarizəyə çevirir. Qərbi iştirakı və birbaşa rolu əsasında başlanan İraq

müharibəsi, Liviya çevrilişi, bütövlükdə, "Ərəb baharı", Əfqanıstan hadisələri və saydığımız bitməyən qarşıdurmalar "virtual patronajlıq" hissiyətini gətirən təhdirdir. Aylardır Qəzazda baş verənlərin ssenarisi müəllifi də Qərbi. Rusiya-Ukrayna qarşıdurmaları əldə olunan və ya olub yox olmaya qoymayan da məhz Qərbi, konkret ABŞ-dır. Hazırkı məqamda isə "dəstəkçi qrup" şəkildə Cənubi Qafqazda sülhün formalaşmasına qarşı mövqeyə tutan ABŞ-Aİ cütüylə regionun sülh və təhlükəsizlik müstəvisində inkişafına qarşıdır.

Hazırkı məqamda ortaya qoyulan mövqeyə bunu deməyə tam əsas verir. - Qərbi dünyası Şərqi-Qərbi tranziti üzərində Ermənistanın sərhədləri hesabına özünü "stansiyasını" formalaşdırmaq istəyir; - Yeni iqtisadi düzənün ən əsas logistik marşrutunu nəzarət altında saxlamağa çalışır; - Qərbi ənənəvi siyasi alətinə çevrilmiş "qarşıdurmaları körüklə" metodundan istifadə etməklə Cənu-

bi Qafqazı gərginlik altında saxlamağa niyyətlenir. Beləliklə, ştrixlər tam şəkildə ortaya çıxır. Bu gün Azərbaycan qarşı müharibəni körükləyənlərin alt məqsədləri bəlli olur. ABŞ isə bu planın daha real mənzərəsinə formalaşdırmaq üçün Ermənistanın "çəkisini" artırmaq uğrunda mübarizə aparır. Məhz 2 minə yaxın

Müharibəni körükləyənlərin əsl məqsədi...

kontingentdən ibarət səfirliyin saxlanılması, hərbi mütəxəssislərin İrəvana yönləndirilməsi, "mülki missiya"nın missioner fəaliyyətinin genişləndirilməsi də buna xidmət edir...

P.SADAYOĞLU

İŞİD Orta Asiyaya "köçürülür"

Qərbin terror planının bu dəfəki hədəfi...

Yeni münbit region...

Diqqət yetirərsək, bu məsələ Aİ-ABŞ cütüylərinin "yeni Şərqi planı"nın ortaya çıxdığı ilk zamanlardan dövrüyyəyə buraxılmışdır. Ukrayna üzərindən "Avrasiyaya giriş" planı həyata keçirmək istəyən "kollektiv Qərbi" paralel olaraq Suriyadan Şimali Afrikaya köçmüş və ya köçürülmüş terror qruplarını, onların Yaxın Şərqiə qollarını Orta Asiyaya "yönləndirirdi". Məsələn, Avropanın bəzi aparıcı araşdırma institutları Mərkəzi Asiyada terror təhlükəsi ilə bağlı "geniş araşdırmalar" aparır, qənaətlər forma-

laşdırır, ehtimallar irəli sürürdü - buna "münbit şərait" də yaradılmışdı. ABŞ-ın Əfqanıstanda 16 il davam etmiş "anti-terror mübarizəsi" nəticədə regionun Talibana təslim edilməsi ilə yekunlaşmışdı. Həmin araşdırma institutları vaxtilə İraqda, Suriyada döyüşmüş əfqan və tacik əsilli bəzi şəxslərin Avroasiya regionunda "Xilafət ideyası" irəli sürmə "ehtimalı"ndan danışırdılar. Bir sözlə, hələ illər öncə Orta Asiyanın bəzi ölkələri İŞİD üçün "münbit region" adlandırılırdı.

Bir müddət öncə Rusiyanın Moskva vilayətinin Krasnoqorsk şəhərində yerləşən "Crocus City Hall" da baş verən terror hadisəsindən sonra bir sıra məsələlərin üzərinə daha aydın şəkildə işıq salındı: İŞİD bəlası bu dəfə Orta Asiyada "peyda" olundu. Yeni qiyafədə - "İŞİD-in əfqan-tacik

qolu" adı altında ortaya çıxarılan bu terror qrupun coğrafi yerləşməsi olduqca mühüm təhdidə hədəflənib. İŞİD-in yeni "qərgahı" kimi təbliğati aparılan Orta Asiya təsədüfən seçilməyib. Bir neçə ildir Əfqanıstanda legitim hakimiyyətə yiyələndiyini isbat etməyə çalışan "Taliban" a qarşı dış qi-

Qərbin "İŞİD oyuncağı" yeni qiyafədə

camayan, hətta buna dəstək vermiş kimi görünən Qərbi Orta Asiyanı İŞİD-in yeni "qurbanına" çevirməyin "dividendini" belə hesablayıb. Bunun arxasında böyük iqtisadi, hərbi, siyasi məqsədlər dayanır.

Görünən budur ki, İŞİD-in Qərbdəki "ağaları" yeni iqtisadi düzənün formalaşmaması üçün əlindən gələni edir. Ukrayna cəbhəsində açıq məğlubiyət yaşayan kollektiv Qərbi bu kimi "partizan davranışlarla" yeni iqtisadi münasibətləri bloklaşdırmağa çalışır. Perspektivdə Mərkəzi Asiya - Cənubi Qafqaz - Kiçik Asiya ticari xəttinə təsir göstərmək, TDT-nin təmsalında yeni siyasi mərkəzin güclənməsini önləmək üçün Qərbi ən yolverilməz və təhlükəli addımları belə

özünə rəva bilir - şərqi başını qatmaq üçün Qərbi İŞİD-dən əlverişli "oyuncaq" tapa bilməzdi. Region əhalisi müsəlmandır və bunu qərbi ideoloqlar İŞİD-in təməl "ideologiyaya" çevirdiyi cihadı daha tez qəbul etmək potensialı ilə dəyərləndirirlər. Başqa sözlə, onlar İŞİD-in əli ilə bölgədə daha rahat hərəkət etmək imkanı qazanma ehtimalını yüksək sayırlar. Digər tərəfdən, Əfqanıstandakı taliblər İŞİD-in ən böyük dəstəkçisi kimi regionda oturmağa yaxından kömək edə bilər. Hətta Orta Asiya ölkələrinin bəzi məqamları da öz aralarında kiçik toqquşmalar, Tacikistanla - Qırğızstanın və digərlərinin təmsalında şəri iddiaları da İŞİD-in "özünə vədirləri" böyük rol oynaya bilər. Bu, həmin region üçün ən təhlükəli məqamdır.

Son günlərdə Qərbi siyasi leksikonunda tez-tez təsədüf olunan "radikal dindarlar" və ya İŞİD məsələsi yeni transformasiya dövrünü yaşayır. Hər zaman Qərbi ən aktiv müdaxilə bəhanələrindən sayılan "radikal islamçılıq" məsələsi yeni regiona daşır. Necə ki, 2019-cu ildə süquta uğradılan İŞİD vaxtilə Yaxın Orta Şərqiə "boy göstərən", bəzi xarici mərkəzlər tərəfindən Suriya və İraqda "qarşısalmaz güc" kimi xarakterizə olunan radikal terrorçu dəstə kimi təqdim olunmuşsa, indi də eyni təməlin şahidi olmaqdayıq. Din pərdəsi altında terror fəaliyyəti ilə məşğul olan, əslində isə Qərbi "kuklası" kimi onun maraqlarının ifadəçisi rolunda çıxış edən qruplaşma məqsədlə şəkildə Orta Asiya kontinentinə "itələnməkdədir".

Hədəf regional logistikadır...

Qərbi İŞİD oyununda icra edilən plan bütün regionlar üzrə ənənəvi xəttə malik olub - məsələn, dünyanın enerji resurslarının əsas mənbələrindən sayılan İraq, Suriya, Liviya və bu kimi region dövlətləri üçün "baş ağrısına" çevrilən İŞİD-in qısa müddətdə ən müasir texnikalar, səhra avtomobilləri, silahlar və pulla təmin edilməsi kimi mənzərə yaradır. Ardından, Qərbi yaxınlığı ilə seçilən, hətta bözən xarici transmilli mətbuatın seçilmiş insanları ilə "ünsiyət yaradan" terrorçubaşları Qərbi yönlük bəyanatlar verir, onları hədələyir, hətta bəzi hallarda səfirlik və konsulluqlarla qarşı təxribatlar həyata keçirir. Nəhayətində isə... Necə ki, İraqda və Suriyada, digər ərazilərdə enerji resursları "xilaskar güclərin" nəzarətinə keçdi, burada da analoji proses davam etdirilir.

Qərbi İŞİD-in qalqlarını Afrikadan Orta Asiyaya daşımaqla həm də bir gülləyə

iki qurban seçir: ən böyük hədəf bölgədəki iqtisadi münasibətlər sistemidir. İlk dəfədir ki, Qərbi İŞİD-i real hədəfə qarşı deyil, regional sistemə qarşı "döyüşdürür". Düzür, indiki halda İŞİD-in Çində başlayaraq Avropaya uzanan ticari xəttə nə hərbi, nə də iqtisadi müstəvidə öngəl ola biləcəyi inandırıcı deyil - amma radikal qruplaşmanın havadarlarının sayəsində bunun da mümkün ola biləcəyi ehtimalı da istisna edilə bilməz. Vurğulandıqı kimi, yeni iqtisadi münasibətlərə zərbə vurmaq, regional inkişaf xəttindəki mühüm logistik dayanacaqları tam nəzarət altına almaq üçün hərəkətə keçən Qərbi Mərkəzi Asiyada idarəolunan kaos yaratmaq istəyindədir - onlar bu yolla iqtisadi kommunikasiyalara nəzarət imkanı yaratmaq niyyətindədirlər.

SADIQ

Konfranslar verərək borclarını ödədi...

“Tom Soyerin macəraları” əsəri ilə tanınan və Amerikanın ən məşhur adamlarından biri olan Mark Tven varlanmaq ümidi ilə bizneslə məşğul olmaq qərarına gəlir. Bu məqsədlə bir çox işlərə başlayan Mark Tvenin bütün cəhdləri uğursuz alınır. 1885-ci ildə qurduğu nəşriyyat iflasa uğrayır. 58 yaşlı yazıçı dəhşətli borc girdabına düşür. Beş il boyunca kitablar yazaraq və Avstra-

“Üç müşketyor” və “Qraf Monte Kristo” kimi məşhur romanların müəllifi Aleksandr Düma, oslində, kitabları böyük bir sərvətə qazanmışdı. 5 milyon dollar sərvəti olmasına rəğmən, o da səfalət çəkən yazıçılar arasında dir. Belə ki, Dümanın qadın və iç-

liyadan Hindistana, Cənubi Afrikadan İngiltərəyə qədər ölkələr dolaşmış konfranslar verərək borclarını ödəyir. Təəssüf ki, həyat yoldaşı Olivia bu gərgin həyata dözmür və sağlamlığı ciddi şəkildə pozulur. Çox keçmədən qadın Florensiyada ölür. Tven isə ondan altı il sonra- 75 yaşında dünyasını dəyişərək özündən sonra 23 kitab qoyub gedir.

ki düzgünlüyü, eləcə də lüks həyata olan marağı ona bu sonu hazırlamışdı. Yazıçının son illəri səfalət içərisində keçib. İş o yere çatmışdı ki, böyük romanın müəllifi, 5 milyonluq sərvətin sahibi artıq kirayə pulunu ödəyə bilmək üçün bütün dəyərli əşyala-

Səfalətdən əbədiyyətə...

“Dahilərin dəyəri öləndən sonra bilinir”-deyirlər. Düzü, ətrafımızda baş verən hadisələr, gördüklərimiz, eşitdiklərimiz də bu fikri az-çox təsdiqləyir. “Öləndə badam gözülü” olan çoxlarını görmüşük. Cəmiyyətimiz itirəndən sonra qədrini bilməyə, sonra isə sanki özü çox qədir bilirmiş kimi bir-birini qədirsizlikdə günahlandırmağa həvəslidir, niyəsə. Amma tarixə

nəzər saldıqda bunun təkəbə bu günə xas bir “epidemiya” olmadığını görürük. Yəni tarixdən olub öləndən sonra dəyər vermək, itirəndən sonra qədir-qiyət anlamaq. Həm də bütün dünyada...

Sağlıqlarında səfalət içində yaşayıb öləndən sonra əsərləri geniş oxucu kütləsi tərəfindən sevilən, cild-cild kitabları çap olunub məşhurluğa “qov-

şan” yazıçılar, şairlər də az olmayıb ədəbiyyat tarixində. Yazdıqları əsərləri ilə ədəbiyyat dünyasında iz buraxmaqlarına baxmayaraq, zamanında maddi sıxıntılar çəkən ədiblər arasında Düma, Poyami Safa, Edqar Allan Po, Əhməd Hamdi Tanpınar, eləcə də Azərbaycan ədəbiyyatında Mirzə Ələkbər Sabir, Məhəmməd Hadi və başqalarının adlarını çəkmək olar.

Kirayəni ödəyə bilməyən yazıçılar...

rını, hətta paltosunu belə satmışdı. Biqrafiyasında yazıldığına görə, onun mağazalara olan borcunu belə qohumları ödəyirmiş...

Şeirləri və dedektiv hekayələri ilə Amerika ədəbiyyatının ən dəyərli ədiblərindən biri olan Edqar Allan Po da öz həyat tərzinə görə həmkarından geri qalmırdı. Qumar və içkinin səfil günə qoyduğu, zamanında layiq olduğu deyərki görməyən dahildən olan Po da əsərlərini qarın toxluğuna satmaq məcburiyyətində qalan yazıçılardan idi. Belə ki, on ildə yazdığı “Ligeya” əsərini cəmi 10 dollara, 1845-ci ildə çap olunan “Quzğun” əsərini isə 9 dollara satmışdı. Po üç dollar olan ev kirayəsini belə ödəməyə çox çətinlik çəkirdi. Həyat yoldaşı Virjiniya aqlıqdan vərəm xəstəliyinə tutulmuşdu. Yazıçının özü də günlərlə yeməyə bir şey tapmayıb

ac-susuz otururdu. Onlara ara-bir qonşuları kömək edir, yemək gətirirdilər. Həyat yoldaşı ölərkən Edqarın onu dəfn etməyə pulu yox idi. Yazıçı ölərkən cəmi 40 yaş var idi və son sözləri “Tanrım, mənim zavallı ruhuma yardım et” olmuşdu. Ölümündən sonra Ponun satışa çıxarılan bir neçə səhifəlik əl yazısına isə on min dollar verilmişdi.

Türk ədəbiyyatının tanınmış imzalarından olan Poyami Safa 27 may çevrilişindən sonra sıxıntılı günlərə düşər olmuşdu. Elan tapa bilmədiyi “Türk düşüncəsi” jurnalının çapını dayandırmaq məcburiyyətində qalır. Türk Ədəbiyyatçıları Birliyindən və Türk Dil Qurumundan çıxarılır. Həyatının son illərində Adnan Mendereslə yaxın münasibətinə görə hücumlara və təhqirlərə məruz qalır. Artıq yazılarını heç bir yer qəbul etmir. Beləcə, işsizlik və maddi si-

“Xəstəliyimdən əlavə, pulsuzluqla da məşğulam...”

Türk ədəbiyyatına “Hüzür”, “Saatları qurma institute” kimi bənzərsiz əsərlər bəxş edən Əhməd Həmdü Tanpınar da son illərində həm sağlamlıq, həm də maddi problemlərlə üzləşmişdi. 1962-ci ildə 61 yaşında ürək tutmasından vəfat edən yazıçı öz gündəliyində bu fikirləri qeyd etmişdi: “26 Teşrin-i Sani (noyabr) 1958. Bu gün qaraciyər müayinəsi üçün xəstəxanaya gedirəm. İçimdəki hər şey alt-üstür. Xə-

xıntılar çökür.

Bir gün nəşirin yanına gedib ev kirayəsini ödəyə bilmək üçün telefonunu satmaq istədiyini deyir. Nəşir onun telefonunun tutarı qədər pul toplayıb Safaya verir. O isə borcunun qarşılığında “Şimal-Qərb sintezi” kitabını nəşriyyata təslim edir. Təəssüf ki, özü bu kitabın çapını sağlığında görə bilmir. 62 yaşında vəfat edən yazıçı

təliyimdən əlavə, pulsuzluqla da məşğulam. Cibimdə cəmi bir lirə var. Böyük xəstəliklər kimi, pulsuzluq, demək olar ki, yoxdandır. Həm sağlamlıq, həm də mənə ağışına aldı. Ətrafım borcum olan adamlarla doludur. Cibimdə borc sənədləri var. Bu an yalnız borcla yaşayıram və borc mənə dəli edəcək. Qurtulmaq üçün etdiyim hər cəhd yeni borcla noticələndir”.

ömrünün son çağlarını bu cür ifadə edirdi: “Kitablarımı çap edərək böyük pullar qazanmamış, mənə yazı heyətinə alaraq sonsuz sərvət qazanmamış redaktor, qəzet sahibi, demək olar ki, yoxdur. Fəqət mənim zəhmətimin mükaafatı yarım əsr sürən bir mərhumiyyət, xəstəlik və işgəncədən başqa bir şey olmadı”.

Səfaləti özü seçən yazıçı...

Şübhəsiz, yarımbaşlığı oxuyarkən məlumatlı oxucunun ağına gələn ilk adlardan biri Tolstoy olacaq. Varlı ailənin övladı olaraq dünyaya gələn Lev Tolstoy yüksək təhsil aldıqdan sonra dogma kəndi Yasnaya-Polyanaya gəri dönərək yoxsul kəndlilərlə birlikdə yaşamağa başlayır. Rus kəndlisinin yoxsul, pərişan vəziyyəti onu çox düşündürdü. Ona görə də sahib olduğu torpaqların hamısını, qiymətli əşyalarını paylayır,

əsərlərinin müəllif haqlarından imtina edir. Kəndlilər kimi yaşamağa başlayan Tolstoy öz ayaqqabılarını, paltarlarını da özü tikirdi. Bütün ərazilərini satan yazıçı səfalət halına düşür və ömrünün son illərində psixoloji çöküş də yaşayır. Evini tərk edən Tolstoy Astapovo Qatar stansiyasında ölərkən ondan gəriyə yalnız qələmi, romanları və öz əlləri ilə tikdiyi paltarları qaldı.

Türkiyənin “İstiqlal Marşı”nın sözlərinin müəllifi

Mehmet Akif Ərsoy da söz illərini iztirab içərisində keçirib. Buna görə də dostu Abbas Həlim Paşanın dəvəti ilə qışı keçirtmək üçün Misirə getməyə məcbur olur. İşsiz, maşsız olan şair ən çox incidən isə polis tərəfindən təqib edilməsi idi. Çox böyük çətinliklə nəşr etdiyi “Sebil”-ür-Rəşad” jurnalı bağlanmışdı. Şair Misirdə də ciddi yoxsulluq içərisində idi. Vəziyyətini görüb halına acımasınlar, yemək və əşya gətirməsinlər deyə ev adresini də dəyişdirmişdi. Xəstələndən sonra Türkiyəyə qayıdır və burada dünyasını dəyişir. Dəfinə rəsmi məmurlardan heç kim qatılmır.

Paltosuz “İstiqlal şairi” ...

Məzarı isə iki il sonra universitet

tələbələri tərəfindən düzəldilir.

Hətta müasirləri qeyd edirlər ki, Ərsoy “İstiqlal Marşı”nı yazarkən paltosu belə yox idi. Bununla belə, “Marş”a görə aldığı 500 lirə mükafatı cəbhəyə paltar tikən vəqfə bağışlayır. Yəni yoxsulluq, səfalət çəkəsinə baxmayaraq, “İstiqlal Marşı”nın yazarı Mehmet Akif Ərsoy çox sevdiyi xalqına qiymətli əsərlər və dürüst, qürurlu bir şəxsiyyət bəxş etdi.

Çox təəssüf ki, sonralar 1967-ci ildə böyük şairin oğlu Emin Ərsoy da səfalət içərisində acınacaqlı bir vəziyyətdə dünyasını dəyişir.

“Sabir çərəksiz yaşayar...”

Azərbaycan satirik şeirinin görkəmli nümayəndəsi Mirzə Ələkbər Sabir ömrünün son dövrlərində ağır xəstəliklə mübarizə apararkən həm də dərin maddi sıxıntılar da yaşayırdı. Hətta vəziyyət o yere gəlib çatmışdı ki, evdəki bütün əşyaları satan şair öz kitabxanasında ki şəxsi kitablarını da satmaq məcburiyyətində qalmışdı. Şairin qızı Səriyyə xanım atasının son günlərini belə xatırlayır:

“Evimizdə olan əşyalar satılıb qurtarmışdı. Dəllal atamın kitablarını götürüb satmaq istəyirdi. “Camaat Nizamının “Xəmsə”sini istəyir” - deyə götürdüyü bir kitabı atama göstərdi. Atam isə Seyid Əzim Şirvaninin ona bağışladığı “Xəmsə” kitabını ölinə götürüb baxdı və dedi:

- Sabir çərəksiz yaşayar, amma Nizamisiz yaşaya bilməz!..”

Pulsuzluqdan arzusu ürəyində qalan şair...

Azərbaycan ədəbiyyatının tanınmış nümayəndəsi Məhəmməd Hadi gənclik illərində ilahiyat elmləri ilə bərabər dünyəvi elmləri, xüsusilə dil, ədəbiyyat, fəlsəfə, məntiq, tarixi dəyərlərini öyrənmişdi. Şair hələ gənc yaşlarından xaricdə təhsil almaq istəyə də, maddi imkanı olmadığından bu arzusu ürəyində qalmışdı. Ədibin yaxın dostu, məsləkdaşı Seyid Hüseyn şair haqqında yazırdı:

“O, oxuduğu elmlərin kondisində heç bir nəticə verməyəcəyini, olsa-olsa mömin bir molla əfəndidən

fəzlə bir şey olmayacağına hissi-qəlblə-vüqi ilə anladığından İstanbul və Əl-Qahirə kimi islam mədəniyyəti mərkəzlərinə gedib orada təhsil almaq fikrinə düşmüşdü. Mustafa Lütfi... Hadini xarici məsləkdaşlarına göndərəcəkdir iqtidarı olmadığından Hadi bir neçə zəngin əqrəbasını mürciətdə bulunmuş, təhsil arzusunda olduğunu söyləyib müavinət istəmişsə də, sözünü dinləyən və yardımında bulunan olmamışdı”.

Hadi istədiyi məktəblərdə, istədiyi elmləri oxumağa nail ola bilmədiyindən əmisi

oğlunun köməyi ilə ticarət işinə əl atmış, lakin bu işə marağı olmadığından işi tezliklə tərk etmişdi. 1902-ci ildə yanvar ayının son günündə Şamaxıda təbii fəlakət baş verir. Şamaxı zəlzələsindən sonra hətta kimi Məhəmməd Hadi də köçür. Evinin qalıqlarını 200 manata satan şair Kürdəmirə gəlir və iki dəfə dükən açmağa cəhd etsə də, zərərə uğrayır.

Kasib olduğu üçün sevgili tərəfindən tərk edilən Məhəmməd Hadi öləndən qədər ailə qurmur.

Böyük Mirzə Cəlil də

maddiyatla sınıanan yazıçılardan idi. Onun həyatını ən gözəl şəkildə təsvir edən həyat yoldaşı Həmidə xanım Məmmədquluzadənin xatirələrində bu, öz əksini tapmışdı:

“Mirzə Cəlil həmişə deyirdi ki, uşaqları yaxşı yedizdirmək lazımdır, yoxsa xəstələndir ölərlər, amma buna maddi imkan çatmırdı. Ona görə də həyəcanlanır, əsəb keçirirdi. Gedib kömək istəməyə də razı deyildi, düşündürdü ki, onu lazımcına qiymətləndirmirlər. Biz heç odun da ala bilmirdik.

Bir dekabr axşamı qar qarışıq güclü xəzri əsirdi. Mirzə Cəlil oğlanının otağına girdi və oradan çıxarkən dedi:

- Çox soyuqdur, bu soyuqda başlarına bir şey girməz, görək sobanı

İsirmək üçün əlyazmalarını yandırmaq...

qalayaq.

Öz otağına gedib şkafı açdı, əlyazmalarını çıxartdı. Onları bir-bir gözədən keçirib yerə atırdı. Mən narahat oldum, soruşdum ki:

- Nə etmək istəyirsiniz?

- Sobanı qalamaq istəyirəm.

Xahiş etdim ki, əlyazmalarını yandırmasın, görək ola bilərlər. Onda taxta bir şey axtaraq. Cavab verdi ki, yandırılmalı nə mümkünsə, hamısını yandırmışım.

Mən ürək ağrısı ilə onun əli ilə yazdığı səhifələri qalaq-qalaq yığıb sobaya qoymasına və kibrit çəkməsinə baxırdım. Hiss edirdim ki, bu, çox böyük itkidir, amma mane ola bilmirdim, o, çox əsəbi idi. Nəhayət, sobanın ağızını bağladı, yenidən oğlanları-

nın otağına getdi və qayıdıb dedi:

- Soba istidir.

Cəlil məmnun idi və arxayın yıxılıb yatdı...”

Bəli, pul bir insanın yaşaması üçün çox vacib amildir. Bu yazıda adını çəkdiyimiz və çəkmədiyimiz bütün nümunələrdə olduğu kimi, yoxsulluq adı tarixə qazınmış dahilərin də ən böyük sınaqlarından biri olub. Amma onlar bu sınaqlardan da üzüağ çıxmış bacarıb, özündən sonra zəngin irs qoymağa nail olublar. Sübut edirlər ki, əsl zənginlik maddiyyət deyil, ölümündən sonra da adını illər, əsrlər boyunca yaşadacaq yadigarlardır...

Şahənə MÜŞFİQ

Erməni keşişlər revanşist siyasətçi rolunda...

Qazax rayonunun Ermənistanın işğalı altında olan dörd kəndinin Azərbaycan qaytarılması məsələsi aktuallaşdıqdan sonra erməni cəmiyyətində aqressiya da artmaqdadır. Bu məsələ rəsmi şəxslər, siyasətçilərlə yanaşı erməni keşişlərini də siyasətdə “fəallaşmağa” sövq edib. Belələrdən biri Erməni Apostol Kilsəsinin Tavuş yeparxiyasının rəhbəri, arxiyepiskop Baqrat Qalstanyandır. Qalstanyan Müqəddəs Məryəmin anım günü -

ibadət zamanı sərhəd kəndlərinin sakinlərinə müraciətində revanşist iddialar irəli sürərək Qazaxın işğal altındakı kəndlərinin qaytarılmasına qarşı çıxıb. “Əs-kipara sadəcə kənd, coğrafi nöqtə olmaqdan çıxıb. O, mübarizə və qələbə rəmzinə çevrildi”-deyən, keşiş iddia edib ki, sərhəddə yerləşən məbəd Allahın himayəsinə şəhadət verir, həm də həyatımızın dirilməsinin simvoludur. “Biz həlledici məqamla üz-üzəyik. Məhz burada, bu ərazidə və bu anlarda erməni xalqının gələcəyinin əsasını təşkil edəcək gün hazırlanır. Həyatımız burada başlayır, amma burada bitmir. O, dirilmə yolunda sınaqlardan keçəcək”-deyə keşiş söyləyib.

Yeri gəlmişkən, bu, həmin Qalstanyandır ki, revanşist olması ilə qürur duyduğunu demişdi. Hələ ötən ilin dekabrında o, re-

vanşist olması ilə bağlı bu cür öyünmüşdü: “Bəli, mən özümü revanşist hesab edirəm və ömrümün son saniyəsinə qədər belə yaşayacam”. Qalstanyan ötən ay isə Ermənistan hökumətini tənqid etməklə və qorxaq adlandırmaqla da gündəmə gəlmişdi. “Tavuş bölgəsində 4 kəndin təslim edilməsi ilə bağlı bəyanat təkəbə düşmənlə təbii deyil, həm də təəssüf ki, Ermənistan hökumətinin, onun rəhbərinin zəifliyinin və açıq şəkildə deyə bilərəm ki, vətən mərhəmətinin olmaması psixologiyasının ifadəsidir”-deyən, keşiş Paşinyan və komandasına belə üsyan etmişdi: “Aldığın mirası unutmacaq və özünüki hesab etməkdən qorxmamaq üçün ya kor olmalısən, ya da mürtəd olmalısən, özü üçün ayağa qalxa bilməsən. Bütün bu prosesdə bizə daim xəyanət və rədd cavabı ve-

rildiyini desəm, sizə sirm deməyəcəyəm. Bu, “Artsax” sülhü ilə başladı, ondan imtina, departisiya addım-addım davam edir. Bu müddət ərzində biz yalan adı ilə yaşamışıq, yaşayırdıq, vətənimizdən əl çəkməmişik, torpağı təslim etməmişik və bu gün də bizi qorxudurlar ki, bunu etməsək, müharibə olacaq”.

Bütün bunlar təsdiqləyir ki, Azərbaycanın sülh çağırışları qarşılığında Ermənistan revanşist meyillər güclənməsi ilə diqqət çəkir. Nə qədər qoribə dörsə də, məğlub ölkədə yeni müharibə, azərbaycanlılara nifrət çağırışları edənlerin ideoloqlarında din xadimləri, keşişlər, kataliklər çıxış edirlər. Din xadimləri revanşistlərə qoşularaq, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın devrilməsi çağırışları edirlər ki, tərəflər arasında sülh sazişi imzalanmasın.

Hətta bir müddət öncə Erməni Apostol Kilsəsinin Şirax yeparxiyasının rəhbəri, arxiyepiskop Mikael Acapayan bəyanatla çıxış edərək təhlükəsizlik qüvvələrini Ermənistan hərbi çevrilmədən əl çəkməmişik, torpağı təslim etməmişik, bunu etməsək, müharibə olacaq”.

Ümumiyyətlə, tarixən Ermənistan ilə Azərbaycan arasında yaranan qarşıdurmalarda hər zaman xüsusi rol oynayan erməni kilsəsi indiki mərhələdə də özünün qara niyyətindən əl çəkmək istəmir. Qeyd etdiyimiz kimi,

onlar artıq uzun müddətdir ki, sülhün bərqərar olmasına, sabitliyin formalaşmasına qarşı qəti mövqe ilə çıxış edir, sülh prosesinə növbəti dəfə zərbə vurmaqdan ötrü cəmiyyətdə revanşizm hissələrini qızışdırır, itaətsizliyə, mitinqlərə və yeni müharibəyə çağırışlar edirlər. Əslində, din hər zaman birləşdirici və sülh-yaradıcı funksiyası ilə tanınır. Erməni kilsəsinin bu qızışdırıcı, müharibəyə təhrik edən mövqeyi isə heç bir dinlə, müqəddəsliklə çixılmazdır. Əksinə, revanşist təfəkkürlü din xadimləri erməni cəmiyyətinin önündə gedir. Ermənistanın Tavuş yeparxiyasının rəhbəri, arxiyepiskop Baqrat Qalstanyanın son vaxtlar radikal çıxışları da bunu təsdiqləyir.

NARDAR

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseyinov - 0124349301, 0505357898
 “Azərmetbuatıyımı” ASC - 0124411991, “Türküstan Media Group” MMC – 050 241-48-23
 “Soma” MMC - 0125940252, 0503336969 “Region Press” MMC – 055 316-79-01
 “Pressinform” MMC - 0703400100, 0504560835 “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
 “Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
 “Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

Allahummə-əl siyami fihı bış-şukri vəl-qəbul. Əla ma tərzahu və yərzahur-Rusul. Muhkəmətən furuuhu bil-usul. Bihəqqi seydidina Muhəmmədin və əlihii-tahirin. Vəl-həmdü lillahi rəbil-ələmin.

Ramazan ayı 30-cu günün duası

İlahi, bu gün mənim orucumu şükrlü və qəbul olunmuş qərar ver, öz bəyənədiyini və Peyğəmbərinin bəyənədiyini oruculardan et! Elə oruculardan ki, xirdəliklər də əsas iman prinsiplərinə əsaslanın. Səni and verirəm ağamız Muhəmmədə və pak nəslinə. Ələmlərin rəbbi olan Allaha həmd olsun.

Dünyaya gəldiyimiz andan artıq həyat yolumuz cızılmış olur. Nə qədər çalışsaq da, həmin cığırdan kənara çıxma bilmirik. O, atasının ikinci evliliyindən dünyaya gəlmişdi. Atasını Cəmil Mirzəyevin birinci evliliyindən övladı olmamışdı. Hamı demişdi ki, qadını boş, yenidən evləndir, övladın olsun, amma 17 il birgə həyat sürdüyü ömür-gün yoldaşından ayrılmamışdı.

17 ildən sonra qadın dünyasını dəyişəndə yalnız ondan sonra ikinci dəfə evlənməmişdi. Anası Marqarita xanım milliyətçə gürcüdür. Xanımın da ikinci evliliyi idi, birinci orindən - İbrahim Məmmədliyəvədən bir qızı da vardı. Cəmil Mirzəyev bu qıza da öz övladı kimi baxırdı. Ceyhun dünyaya gələndə yalnız ailənin deyil, bütün nəslin sevinci hədsiz oldu.

Səhbət aktyor və rejissor Ceyhun Mirzəyevdən gəlir. Bu gün mərhum aktyorun anadan olmasının

dan 78 il ötür. Ceyhun Mirzəyevin adı çəkiləndə ilk olaraq “Ögey ana” filmi və balaca İsmayıl yada düşür.

İsmayılın uşaqlığı...

C.Mirzəyev sənət taleyinin birinci dönəmində “Ögey ana”dakı İsmayıl, ikinci dövüründə isə “Fəryad”dakı İsmayıl kimi iki oğru insanın yaddaşına yazılmışdı. Hələ uşaq olanda Azərbaycan Televiziyaşında uşaq verilişlərində iştirak edirdi. Onu elə efrəndən görüb bəyənən rejissor Həbib İsmayilov “Ögey ana” filmində İsmayıl roluna dəvət etdi. İsmayıl obrazını elə gözəl və inandırıcı yaratmışdı ki, baxanlar bu uşağdakı istedadə heyrənliliklərinə gəzlənmirdilər.

Bu film eyni anda neçə-neçə taleyi özündə birləşdirirdi. Həm Ceyhun Mirzəyevin özünün yetimliliyi, ögey bacısının olması vardı, həm də baş rolunu oynayan Nəcibə Məlikovanın taleyi filmədə öz əksini tap-

“Ögey ana” və “Fəryad”ın İsmayılı...

Ceyhun Mirzəyevin doğum günüdür

mışdı. Film çox sevildi, xüsusən İsmayıl və onun ögey anası. Görünür, hər iki obrazda onu yaradan aktyorların öz həyatından strixlərin olması hər şeyin təbii alınmasına çox ciddi təsir göstərirdi.

“Ögey ana” filmindən sonra Ceyhun “Əsl dost” (1959), “Matteo falkone” (1960), “Qara qağayı” (1962-ci ildə Rusiyada çəkilib), “Yenilməz batalyon” (1965), “Qanın namını” (1968) “Dəli Kür”

“Azercell” texnoloji innovasiyalarla yanaşı sosial məsuliyyəti də diqqət mərkəzində saxlayır

Ölkənin ən böyük vergi ödəyicilərindən biri olan “Azercell” 2023-cü ildə dövlət büdcəsinə 167 milyon AZN, 27 il ərzində isə ümumilikdə təxminən 2,4 milyard AZN ödəmişdir, ölkədə telekommunikasiya sahəsinin inkişafına 94 milyon ABŞ dolları, 1996-2023-cü illər ərzində isə 1,9 milyard ABŞ dolları həcmində sərmayə yatırır.

Sosial məsuliyyətə layihələrinin əsas məqsədi məncələrə aşmaq və yeni imkanlar yaratmaq olan “Azercell Telekom” 2023-cü ildə də Korporativ Sosial Məsuliyyət (KSM) strategiyası çərçivəsində cəmiyyətin ümumi inkişafına və maraqlarına xidmət göstərmişdir. Ötən il ərzində həyata keçirdiyi KSM layihələrdə ümumilikdə, 30,2 milyon ABŞ dolları sərf olunub ki, bu göstərici 27 il ərzində 52,5 milyon ABŞ dolları təşkil edib.

2023-cü ildə “Azercell” Azərbaycan Cüdo Federasiyası ilə əməkdaşlıqda genişmiqyaslı silsilə sosial layihəyə start verib. Qızları inkişaf etməyə, güclü olmağa və idmana təşviq edən “Qızlara ağ yaşayır” sosial aksiya cəmiyyət içində böyük əks-səda yaratdı, televiziya və sosial mediada, tanınmış şəxslər və influencers tərəfindən geniş müzakirə olundu. Kampaniyanın çağırışına cavab verərək 1000 qız cüdo məşqlərinə qoşulub. Qeyd edək ki, “Qızlara ağ yaşayır” kampaniyası “Ad Black Sea” beynəlxalq festivalında 2023-cü il üçün Qran Pri mükafatını qazanaraq 6 kateqoriya üzrə laureat seçilib. Bundan əlavə, sosial kampaniya Mərkəzi Asiyanın ən böyük kommunikasiya festivalında - “Red Jol-bors”da Qran-pri mükafatına layiq görüldü və 3 qızıl, 1 gümüş və 2 bürünc mükafat qazanıb.

Layihənin digər “Söz verirəm” kampaniyası qısnamaya qarşı mübarizəyə həsr olunub. Aksiya çərçivəsində məktəblərdə maarifləndirmə işləri aparılıb, bülünçin zərərli davranış olduqca, istər şəxsi ünsiyyətdə, istərsə də rəqəmsal platformalarda qısnamamın qarşısını alınması uşaqlara və böyüklərə aşılanıb.

“Azercell” innovativ tendensiya və xidmətləri ölkəmizə gətirməklə yanaşı, Azərbaycan ədəbiyyatının və

mədəniyyətinin təbliğatını da davam etdirir. Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş “Audiokitab” layihəsinin xüsusi məzmun seriyasında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin sevdiyi əsərləri rəqəmsal kitabxanada audio və elektron kitab, eləcə də audiopyes formatlarında bir araya gətirib. Ölkənin lider mobil operatoru Azərbaycanın görkəmli yazıçı və şairlərinin 50-dən çox əsərini təzki, ingilis, fransız və rus dillərində səslandırılmasını təmin edib.

“Azercell”in korporativ sosial məsuliyyət strategiyası çərçivəsində müasir texnoloji həllər vasitəsilə cəmiyyətin sosial inkişafı, eləcə də ayrı-ayrı sosial qrupların rifahının yüksəldilməsi istiqamətində görülmüş tədbirlərdən biri də “Autizm portalı”nın təkmilləşdirilməsi, texniki imkanların müasir standartlara uyğunlaşdırılması, məzmun və tədris bazasının zənginləşdirilməsi olub.

2023-cü ildə Azercell tərəfdaşları ilə birgə 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətilə Uşaq Hüquqlarının Qorunması Həftəsinə elan edib. Layihə indiyə qədər ölkədə təcrübədə təbiiq edilən, tam yeni formata təşkil olunan bir gün deyil, bir həftə boyunca uşaq hüquqlarının müdafiəsinə həsr edilmiş və həssas qrupa aid uşaqlar (sosial təcrid şəraitində yaşayan və azadlıqdan məhrum edilmiş azyaşlılar, zorakılığa məruz qalan uşaqlar) üçün nəzərdə tutulmuş müxtəlif fəaliyyətlərdən ibarət proqram üzrə həyata keçirilib.

“Azercell”in 2010-cu ildən dəstəklədiyi “Azərbaycan Uşaq Qaynar Xətti” və şirkətin təşəbbüsü və dəstəyi ilə 2022-ci ildə mobil operatoru təşəbbüsü ilə yaradılmış “Qadın Dəstək Xətti” xidmətləri vasitəsilə hesabət ilində ümumilikdə 8500-dən çox müraciətə baxılıb.

“Azercell Telekom” ötən il uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş beynəlxalq təhlükəsizlik məktəbinin proq-

ramı əsasında həyata keçirilən layihə ilə “Təhlükəsiz internet”in təbliğinə də start verib.

2023-cü ildə aparıcı mobil operatorun dəstəyi ilə uşaqların cəmiyyətə inteqrasiya olunması və onların idmana həvəsinin artırılmasında böyük əhəmiyyət kəsb edən “Uşaq Paralimpiya kuboku” turniri keçirilib.

Gənclərə müxtəlif sahələrdə inkişaf üçün imkanlar yaradan Azercell-in dəstəyi ilə NASA-nın dünya səviyyəli “FIRST Robotics Competition” müsabiqəsində Azərbaycan tarixində ilk dəfə gənc robototexniklərimiz finala yüksəlib və mükafata la-

zarının inkişafına yəməlməmiş “Her Improvement” layihəsinin qalibi elan olunub, “SOS Uşaq Kəndləri-Azərbaycan”ın yətimləri “Gənclər

bacarıq” layihə çərçivəsində öz fəaliyyətini davam etdiriblər.

Hesabat ilində “Azercell Telekom” MMC-in sponsorluğu ilə ölkədə həm biznesi dəstəkləyən, həm də cəmiyyət üçün yararlı təşəbbüslərə təşviq edən mötəbər tədbirlər keçirilib:

* Şirkət “Bakı Marafonu - 2023”-in eksklüziv tərəfdaşı qismində çıxış edib;

* “SHE Bakı Congress” çərçivəsində ölkənin qadın liderlərini bir araya gətirib;

* Azərbaycanca ilk dəfə təşkil edilən “GSMA M360 EURASIA 2023” beynəlxalq konfransının baş sponsoru olaraq bu nüfuzlu tədbirə ev sahibliyi edib;

* “I Bakı Korporativ Sosial Məsuliyyət və Dəyənçilik İnkişaf Konfransı”na dəstək verib;

* 3-cü Azərbaycan Beynəlxalq Qarabağın Bərpa, Yenidənqurma və İnkişafı Sərgisinə töhfəsi ni verib;

* 1984-cü ildən etibarən Dövrün ən aparıcı elmi və texniki nailiyyətləri müzakirə olunan TEDx Bakı konfransına dəstək olub;

* Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş 9-cu Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisinin sponsoru qismində çıxış edib, rəqəmsal kitabxanasının rəsmi tərəfdaşı olduqca və yerli bazarda eksklüziv endirimli tariflərlə təqdim etdiyi “Litres” və “Bookmate” mobil tətbiqləri ilə sərgiləyib.

“Azercell Telekom” MMC 2023-cü ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Qlobal Sazişinə üzv qəbul olunub. Mobil operator Davamlı İnkişaf Məqsədləri (DİM) və sosial məsuliyyət siyasətlərinin qəbulu və onların həyata keçirilməsinə öz töhfəsini verəcək. Şirkət, həmçinin GSMA ilə strateji tərəfdaşlıq çərçivəsində İqlim Fəaliyyətinə qoşulub. “Bağlantı asanlaşdırır, həyatı daha dolğun edir” strateji məqsədinə uyğun olaraq “Azercell” mobil sənayeni sifir karbon emissiyasına yaxınlaşdırmaq istiqamətində çalışacaq.

“Azercell”in dəstəyi ilə 10 gənc Azərbaycan mütəxəssisi Türkiyədə “Kiber-təhlükəsizlik Təlimi Düşərgəsi”nə qatılıb.

“Azercell”in dəstəyi ilə qadınların texnologiya və biznes sahəsində biliklərinin artırılması və startap ideya-

ların inkişafına yəməlməmiş “Her Improvement” layihəsinin qalibi elan olunub, “SOS Uşaq Kəndləri-Azərbaycan”ın yətimləri “Gənclər bacarıq” layihə çərçivəsində öz fəaliyyətini davam etdiriblər.

Hesabat ilində “Azercell Telekom” MMC-in sponsorluğu ilə ölkədə həm biznesi dəstəkləyən, həm də cəmiyyət üçün yararlı təşəbbüslərə təşviq edən mötəbər tədbirlər keçirilib:

* Şirkət “Bakı Marafonu - 2023”-in eksklüziv tərəfdaşı qismində çıxış edib;

* “SHE Bakı Congress” çərçivəsində ölkənin qadın liderlərini bir araya gətirib;

* Azərbaycanca ilk dəfə təşkil edilən “GSMA M360 EURASIA 2023” beynəlxalq konfransının baş sponsoru olaraq bu nüfuzlu tədbirə ev sahibliyi edib;

* “I Bakı Korporativ Sosial Məsuliyyət və Dəyənçilik İnkişaf Konfransı”na dəstək verib;

* 3-cü Azərbaycan Beynəlxalq Qarabağın Bərpa, Yenidənqurma və İnkişafı Sərgisinə töhfəsi ni verib;

* 1984-cü ildən etibarən Dövrün ən aparıcı elmi və texniki nailiyyətləri müzakirə olunan TEDx Bakı konfransına dəstək olub;

* Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş 9-cu Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisinin sponsoru qismində çıxış edib, rəqəmsal kitabxanasının rəsmi tərəfdaşı olduqca və yerli bazarda eksklüziv endirimli tariflərlə təqdim etdiyi “Litres” və “Bookmate” mobil tətbiqləri ilə sərgiləyib.

“Azercell Telekom” MMC 2023-cü ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Qlobal Sazişinə üzv qəbul olunub. Mobil operator Davamlı İnkişaf Məqsədləri (DİM) və sosial məsuliyyət siyasətlərinin qəbulu və onların həyata keçirilməsinə öz töhfəsini verəcək. Şirkət, həmçinin GSMA ilə strateji tərəfdaşlıq çərçivəsində İqlim Fəaliyyətinə qoşulub. “Bağlantı asanlaşdırır, həyatı daha dolğun edir” strateji məqsədinə uyğun olaraq “Azercell” mobil sənayeni sifir karbon emissiyasına yaxınlaşdırmaq istiqamətində çalışacaq.

“Azercell”in dəstəyi ilə 10 gənc Azərbaycan mütəxəssisi Türkiyədə “Kiber-təhlükəsizlik Təlimi Düşərgəsi”nə qatılıb.

“Azercell”in dəstəyi ilə qadınların texnologiya və biznes sahəsində biliklərinin artırılması və startap ideya-

ların inkişafına yəməlməmiş “Her Improvement” layihəsinin qalibi elan olunub, “SOS Uşaq Kəndləri-Azərbaycan”ın yətimləri “Gənclər bacarıq” layihə çərçivəsində öz fəaliyyətini davam etdiriblər.

Hesabat ilində “Azercell Telekom” MMC-in sponsorluğu ilə ölkədə həm biznesi dəstəkləyən, həm də cəmiyyət üçün yararlı təşəbbüslərə təşviq edən mötəbər tədbirlər keçirilib:

* Şirkət “Bakı Marafonu - 2023”-in eksklüziv tərəfdaşı qismində çıxış edib;

* “SHE Bakı Congress” çərçivəsində ölkənin qadın liderlərini bir araya gətirib;

* Azərbaycanca ilk dəfə təşkil edilən “GSMA M360 EURASIA 2023” beynəlxalq konfransının baş sponsoru olaraq bu nüfuzlu tədbirə ev sahibliyi edib;

* “I Bakı Korporativ Sosial Məsuliyyət və Dəyənçilik İnkişaf Konfransı”na dəstək verib;

* 3-cü Azərbaycan Beynəlxalq Qarabağın Bərpa, Yenidənqurma və İnkişafı Sərgisinə töhfəsi ni verib;

* 1984-cü ildən etibarən Dövrün ən aparıcı elmi və texniki nailiyyətləri müzakirə olunan TEDx Bakı konfransına dəstək olub;

* Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş 9-cu Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisinin sponsoru qismində çıxış edib, rəqəmsal kitabxanasının rəsmi tərəfdaşı olduqca və yerli bazarda eksklüziv endirimli tariflərlə təqdim etdiyi “Litres” və “Bookmate” mobil tətbiqləri ilə sərgiləyib.

“Azercell Telekom” MMC 2023-cü ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Qlobal Sazişinə üzv qəbul olunub. Mobil operator Davamlı İnkişaf Məqsədləri (DİM) və sosial məsuliyyət siyasətlərinin qəbulu və onların həyata keçirilməsinə öz töhfəsini verəcək. Şirkət, həmçinin GSMA ilə strateji tərəfdaşlıq çərçivəsində İqlim Fəaliyyətinə qoşulub. “Bağlantı asanlaşdırır, həyatı daha dolğun edir” strateji məqsədinə uyğun olaraq “Azercell” mobil sənayeni sifir karbon emissiyasına yaxınlaşdırmaq istiqamətində çalışacaq.

“Azercell”in dəstəyi ilə 10 gənc Azərbaycan mütəxəssisi Türkiyədə “Kiber-təhlükəsizlik Təlimi Düşərgəsi”nə qatılıb.

“Azercell”in dəstəyi ilə qadınların texnologiya və biznes sahəsində biliklərinin artırılması və startap ideya-

ların inkişafına yəməlməmiş “Her Improvement” layihəsinin qalibi elan olunub, “SOS Uşaq Kəndləri-Azərbaycan”ın yətimləri “Gənclər bacarıq” layihə çərçivəsində öz fəaliyyətini davam etdiriblər.

Hesabat ilində “Azercell Telekom” MMC-in sponsorluğu ilə ölkədə həm biznesi dəstəkləyən, həm də cəmiyyət üçün yararlı təşəbbüslərə təşviq edən mötəbər tədbirlər keçirilib:

* Şirkət “Bakı Marafonu - 2023”-in eksklüziv tərəfdaşı qismində çıxış edib;

* “SHE Bakı Congress” çərçivəsində ölkənin qadın liderlərini bir araya gətirib;

* Azərbaycanca ilk dəfə təşkil edilən “GSMA M360 EURASIA 2023” beynəlxalq konfransının baş sponsoru olaraq bu nüfuzlu tədbirə ev sahibliyi edib;

* “I Bakı Korporativ Sosial Məsuliyyət və Dəyənçilik İnkişaf Konfransı”na dəstək verib;

* 3-cü Azərbaycan Beynəlxalq Qarabağın Bərpa, Yenidənqurma və İnkişafı Sərgisinə töhfəsi ni verib;

* 1984-cü ildən etibarən Dövrün ən aparıcı elmi və texniki nailiyyətləri müzakirə olunan TEDx Bakı konfransına dəstək olub;

* Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş 9-cu Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisinin sponsoru qismində çıxış edib, rəqəmsal kitabxanasının rəsmi tərəfdaşı olduqca və yerli bazarda eksklüziv endirimli tariflərlə təqdim etdiyi “Litres” və “Bookmate” mobil tətbiqləri ilə sərgiləyib.

“Azercell Telekom” MMC 2023-cü ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Qlobal Sazişinə üzv qəbul olunub. Mobil operator Davamlı İnkişaf Məqsədləri (DİM) və sosial məsuliyyət siyasətlərinin qəbulu və onların həyata keçirilməsinə öz töhfəsini verəcək. Şirkət, həmçinin GSMA ilə strateji tərəfdaşlıq çərçivəsində İqlim Fəaliyyətinə qoşulub. “Bağlantı asanlaşdırır, həyatı daha dolğun edir” strateji məqsədinə uyğun olaraq “Azercell” mobil sənayeni sifir karbon emissiyasına yaxınlaşdırmaq istiqamətində çalışacaq.

“Azercell”in dəstəyi ilə 10 gənc Azərbaycan mütəxəssisi Türkiyədə “Kiber-təhlükəsizlik Təlimi Düşərgəsi”nə qatılıb.

“Azercell”in dəstəyi ilə qadınların texnologiya və biznes sahəsində biliklərinin artırılması və startap ideya-

ların inkişafına yəməlməmiş “Her Improvement” layihəsinin qalibi elan olunub, “SOS Uşaq Kəndləri-Azərbaycan”ın yətimləri “Gənclər bacarıq” layihə çərçivəsində öz fəaliyyətini davam etdiriblər.

Hesabat ilində “Azercell Telekom” MMC-in sponsorluğu ilə ölkədə həm biznesi dəstəkləyən, həm də cəmiyyət üçün yararlı təşəbbüslərə təşviq edən mötəbər tədbirlər keçirilib:

* Şirkət “Bakı Marafonu - 2023”-in eksklüziv tərəfdaşı qismində çıxış edib;

* “SHE Bakı Congress” çərçivəsində ölkənin qadın liderlərini bir araya gətirib;

* Azərbaycanca ilk dəfə təşkil edilən “GSMA M360 EURASIA 2023” beynəlxalq konfransının baş sponsoru olaraq bu nüfuzlu tədbirə ev sahibliyi edib;

* “I Bakı Korporativ Sosial Məsuliyyət və Dəyənçilik İnkişaf Konfransı”na dəstək verib;

* 3-cü Azərbaycan Beynəlxalq Qarabağın Bərpa, Yenidənqurma və İnkişafı Sərgisinə töhfəsi ni verib;

* 1984-cü ildən etibarən Dövrün ən aparıcı elmi və texniki nailiyyətləri müzakirə olunan TEDx Bakı konfransına dəstək olub;

* Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş 9-cu Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisinin sponsoru qismində çıxış edib, rəqəmsal kitabxanasının rəsmi tərəfdaşı olduqca və yerli bazarda eksklüziv endirimli tariflərlə təqdim etdiyi “Litres” və “Bookmate” mobil tətbiqləri ilə sərgiləyib.

“Azercell Telekom” MMC 2023-cü ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Qlobal Sazişinə üzv qəbul olunub. Mobil operator Davamlı İnkişaf Məqsədləri (DİM) və sosial məsuliyyət siyasətlərinin qəbulu və onların həyata keçirilməsinə öz töhfəsini verəcək. Şirkət, həmçinin GSMA ilə strateji tərəfdaşlıq çərçivəsində İqlim Fəaliyyətinə qoşulub. “Bağlantı asanlaşdırır, həyatı daha dolğun edir” strateji məqsədinə uyğun olaraq “Azercell” mobil sənayeni sifir karbon emissiyasına yaxınlaşdırmaq istiqamətində çalışacaq.

“Azercell”in dəstəyi ilə 10 gənc Azərbaycan mütəxəssisi Türkiyədə “Kiber-təhlükəsizlik Təlimi Düşərgəsi”nə qatılıb.

“Azercell”in dəstəyi ilə qadınların texnologiya və biznes sahəsində biliklərinin artırılması və startap ideya-

ların inkişafına yəməlməmiş “Her Improvement” layihəsinin qalibi elan olunub, “SOS Uşaq Kəndləri-Azərbaycan”ın yətimləri “Gənclər bacarıq” layihə çərçivəsində öz fəaliyyətini davam etdiriblər.

Hesabat ilində “Azercell Telekom” MMC-in sponsorluğu ilə ölkədə həm biznesi dəstəkləyən, həm də cəmiyyət üçün yararlı təşəbbüslərə təşviq edən mötəbər tədbirlər keçirilib:

* Şirkət “Bakı Marafonu - 2023”-in eksklüziv tərəfdaşı qismində çıxış edib;

* “SHE Bakı Congress” çərçivəsində ölkənin qadın liderlərini bir araya gətirib;

* Azərbaycanca ilk dəfə təşkil edilən “GSMA M360 EURASIA 2023” beynəlxalq konfransının baş sponsoru olaraq bu nüfuzlu tədbirə ev sahibliyi edib;

* “I Bakı Korporativ Sosial Məsuliyyət və Dəyənçilik İnkişaf Konfransı”na dəstək verib;

* 3-cü Azərbaycan Beynəlxalq Qarabağın Bərpa, Yenidənqurma və İnkişafı Sərgisinə töhfəsi ni verib;

* 1984-cü ildən etibarən Dövrün ən aparıcı elmi və texniki nailiyyətləri müzakirə olunan TEDx Bakı konfransına dəstək olub;

* Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş 9-cu Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisinin sponsoru qismində çıxış edib, rəqəmsal kitabxanasının rəsmi tərəfdaşı olduqca və yerli bazarda eksklüziv endirimli tariflərlə təqdim etdiyi “Litres” və “Bookmate” mobil tətbiqləri ilə sərgiləyib.

“Azercell Telekom” MMC 2023-cü ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Qlobal Sazişinə üzv qəbul olunub. Mobil operator Davamlı İnkişaf Məqsədləri (DİM) və sosial məsuliyyət siyasətlərinin qəbulu və onların həyata keçirilməsinə öz töhfəsini verəcək. Şirkət, həmçinin GSMA ilə strateji tərəfdaşlıq çərçivəsində İqlim Fəaliyyətinə qoşulub. “Bağlantı asanlaşdırır, həyatı daha dolğun edir” strateji məqsədinə uyğun olaraq “Azercell” mobil sənayeni sifir karbon emissiyasına yaxınlaşdırmaq istiqamətində çalışacaq.

“Azercell”in dəstəyi ilə 10 gənc Azərbaycan mütəxəssisi Türkiyədə “Kiber-təhlükəsizlik Təlimi Düşərgəsi”nə qatılıb.

“Azercell”in dəstəyi ilə qadınların texnologiya və biznes sahəsində biliklərinin artırılması və startap ideya-

ların inkişafına yəməlməmiş “Her Improvement” layihəsinin qalibi elan olunub, “SOS Uşaq Kəndləri-Azərbaycan”ın yətimləri “Gənclər bacarıq” layihə çərçivəsində öz fəaliyyətini davam etdiriblər.

Hesabat ilində “Azercell Telekom” MMC-in sponsorluğu ilə ölkədə həm biznesi dəstəkləyən, həm də cəmiyyət üçün yararlı təşəbbüslərə təşviq edən mötəbər tədbirlər keçirilib:

* Şirkət “Bakı Marafonu - 2023”-in eksklüziv tərəfdaşı qismində çıxış edib;

* “SHE Bakı Congress” çərçivəsində ölkənin qadın liderlərini bir araya gətirib;

* Azərbaycanca ilk dəfə təşkil edilən “GSMA M360 EURASIA 2023” beynəlxalq konfransının baş sponsoru olaraq bu nüfuzlu tədbirə ev sahibliyi edib;